

JAV prez. George Bush spaudos konferencijos metu Rygoje kartu su Lietuvos prez. Valdu Adamkumi, kairėje, Latvijos prez. Vaira Vīķe-Freiberga ir Estijos prez. Arnold Ruutel.

RUSIJOS PREZIDENTO DEMAGOGIJA

Maskva, gegužės mėn. 10 d. (ELTA). Rusija ir Europos Sąjunga gegužės 10 d. pasirašė sutartį dėl glaudesnių politinių ir ekonominių ryšių, bet šventišką atmosferą sudrumstė Rusijos prezidento Vladimir Putin priekaištai Baltijos šalims, iškėlusioms praeities nuoskaudas ir klausimus apie nepasirašytas sienų su Latvija ir Estija sutartis.

"Mes pasirengę pasirašyti sutartis ir su Estija, ir su Latvija. Tikiuosi, kad to nelydės kvaili savo turiniu teritorinio pobūdžio reikalavimai. Tai visiškai absurdas, didžiausia kvailystė (rus. sapogi v smiatku). Tai neatitinka nei to, kas vyksta, nei Europos dvasios. Mes kantriai lauksime, kol mūsų kolegos subręs ir bus pasirengę pasirašyti tuos dokumentus", - sakė V. Putin apie sienos sutartis su Latvija ir Estija.

Su Estija sutarties tekstas jau suderintas ir jį ketinama pasirašyti gegužės 18 dieną, o su Latvija padėtis sudėtingesnė. Latvija iš esmės sutinka su tekstu, bet reikalauja, kad būtų įterpta nuoroda į 1920 metų sutartį, pagal kurią Latvijai priklausytų Abrenės rajonas, dabar Rusijos Pytalovo rajonas.

"Žlugus Sovietų Sąjungai, Rusijos Federacija neteko dešimčių tūkstančių savo amžinų teritorijų. Tad ką jūs siūlote? Vėl iš naujo dalinti. Gražinti mums Krymą, kitų buvusios Sovietų Sąjungos respublikų teritorijų dalis. **Tada gražinkite mums ir Klaipėdą**", - piktokai kalbėjo V. Putin.

Jis pasiūlė atsakyti praeities vertinimų. "Negalima kasdien leisti mirusiems čiupti mus už rankovių ir neleisti mums eiti į priekį... Kviečiame latvių politikus liautis varius politinę demagogiją ir imtis konstruktyvaus darbo. Rusija tam pasirengusi", - sakė V. Putin. Prieš tai Rusijos prezidentas pavadino susitarimą su Europos Sąjunga dideliu žingsniu didžiosios Europos be dalijančių linijų kūrimo link.

dalyvauti kai kuriuose renginiuose - teigė gerbiąs jų teisę į kitokią nuomonę. A. Brazauskas sakė šiuo atveju neišvengiamas jokio skilimo ar konflikto visuomenėje. "Jie (laisvės kovotojai - *ELTA*) nuėjo kitą kelią, iš dalies galime juos ir suprasti.

(Nukelta į 8 psl.)

ANTROJO PASAULINIO KARO PABAIGOS 60-OSIOS METINĖS

Vilnius, gegužės 8 d. (ELTA). Sekmadienį dauguma Vakarų valstybių mini kruviniausio žmonijos istorijoje karinio konflikto - Antrojo pasaulinio karo pabaigą. Šis karas faktiškai baigėsi lygiai prieš 60 metų, kapituliuavus nacių valdomai Vokietijai.

Per šešerius metus užtrukusi karą žuvo maždaug 56 mln. žmonių: apie 19,2 mln. kareivių ir apie 39,2 mln. civilių, į jį tiesiogiai ar netiesiogiai buvo įtrauktos beveik visos iš šešių dešimčių tuo metu egzistavusių valstybių.

Karo pabaiga Lietuvai reiškė ne tik nacizmo sutriuškinimą ir karo veiksmų nutraukimą, bet ir naują okupaciją. Vadovaudamasi slaptais susitarimais, Sovietų Sąjunga aneksavo, o vėliau ir okupavo Lietuvą, Latviją bei Estiją. Baltijos šalys

nepriklausomybę atkūrė tik 1990 metais. Ilgiau nei pusę amžiaus tęsėsi ir šaltasis karas tarp SSRS ir Vakarų.

Oficialia Antrojo pasaulinio karo pradžia laikoma 1939 metų rugsėjo 1 diena, kai nacių valdoma Vokietija užpuolė Lenkiją. Po poros dienų Anglija ir Prancūzija paskelbė karą Vokietijai.

Šiek tiek anksčiau, rugpjūčio 23 dieną, buvo pasirašytas Molotovo-Ribbentropo paktas, SSRS ir Vokietijos nepuolimo sutartis, pagal kurią susitarta neužpulti viena kitos 10 metų ir nedalyvauti karinėse sąjungose vienai prieš kitą. Slaptuosiuose sutarties protokoluose šalys pasidalijo įtakos sferomis. Lietuva buvo pažadėta Vokietijai, tačiau po mėnesio pasirašius SSRS ir Vokietijos sienų ir draugystės

sutartį mūsų šalis buvo atiduota SSRS.

Nors su Sovietų Sąjunga buvo pasirašiusi nepuolimo sutartį, 1941 metų birželio 22 dieną Vokietija užpuolė šią šalį.

Esminis persilaužimas Antrajame pasauliniame kare ir Europos išvadavimas prasidėjo sąjungininkų pajėgų išsilavinimu Normandijoje 1944 metų birželio 6 dieną. Praėjus šiek tiek daugiau nei pusmečiui po Antrojo fronto atidarymo, Raudonoji armija įsiveržė į Vokietiją.

Nujausdamas artėjantį pralaimėjimą 1945 metų balandžio 30 dieną nusižudė Vokietijos diktatorius Adolfas Hitleris. Po poros dienų prasidėjo Berlyno šturmas, o netrukus Vokietija kapituliuavo. Nors visam pasauliui apie tai buvo pranešta gegužės 8 dieną, ne-

patenkintas J. Stalinas gegužės 9-ąją paskelbė savo pergalę. Būtent todėl Rusijoje Antrojo pasaulinio karo pabaigos metinės švenčiamos šią dieną, o didžiojoje Europos dalyje - gegužės 8-ąją.

1945 metų vasarą Potsdamo konferencijoje Prancūzija, Anglija, JAV ir SSRS aptarė Berlyno bei Vokietijos okupacinių zonų ribas, Lenkijos sieną su Vokietija nustatė pagal Neisę ir Oderį, Rytprūsius atidavė Sovietų Sąjungai, sukūrė tarptautinę karinę teisininkų tribunolą.

Nepaisant šių susitarimų, Antrasis pasaulinis karas formaliai baigėsi tik 1945 metų rugsėjo 2 dieną, kai kapituliuavo Japonija. Prieš tai, rugpjūčio pradžioje, JAV spėjo numesti atominės bombas ant Hirosimos ir Nagasakio.

tolimesnę kovą, kurią laimėjome tik 1990 metais".

Žurnalistų paklaustas, kaip vertina tai, kad laisvės kovotojai atsisakė dalyvauti kai kuriuose renginiuose, V. Adamkus pabrėžė, jog pagerbiant žuvusiųjų kare atminimą negalima "bandyti politizuoti šį šventą reikalą".

Į klausimą, ar Lietuvoje apskritai galima tikėtis susitaikymo, kad tokias šventes kartu minėtų ir karo veteranai, ir rezistencijos dalyviai, prezidentas išsakė viltį: "Gal kaip tik nuo šiandienos pradėsime eiti šiuo keliu".

Ministras pirmininkas A. Brazauskas taip pat nesmerkė laisvės kovotojų atsisakymo

LIETUVOS VADOVAI PAGERBĖ ANTROJO PASAULINIO KARO AUKŲ ATMINIMĄ

Vilnius, gegužės 8 d. (ELTA). Prezidentas Valdas Adamkus, Seimo pirmininkas Artūras Paulauskas, ministras pirmininkas Algirdas Brazauskas, Europos Parlamento narys Vytautas Landsbergis, Seimo ir Vyriausybės nariai, šalies kariuomenės vadovybė, diplomatai, antihitlerinės koalicijos veteranai, Vilniaus miesto meras Artūras Zuokas, kiti visuomenės atstovai Antakalnio kapinėse padėjo gėlių prie Antrojo pasaulinio karo aukų memorialo, Laisvės gynėjų memorialo ir koplytstulpio Lietuvos karių, 1941-1945 metais žuvu-

sių svetimose kariuomenėse, atminimui.

Iš Antakalnio kapinių šalies vadovai nuvyko į Panerius, kur padėjo gėlių prie Žydų genocido memorialo, Fašizmo aukų memorialo, paminklo Lietuvos vietinės rinktinės kariams bei paminklo Lenkijos Armijos Krajevios kariams atminti. Šioje karo aukų pagerbimo ceremonijoje dalyvavo antihitlerinės koalicijos veteranai, žydų bendruomenės atstovai, lietuvių vietinės rinktinės veteranai, Armijos Krajevios veteranai, taip pat romų bendruomenės atstovai.

Pasak prezidento V. Adam-

kaus, tokie renginiai yra labai prasmingi, nes visoje Lietuvoje pagerbiami visi, paguldę galvas Antrajame pasauliniame kare, ir tai "neturi nieko bendro su ideologijomis".

"Faktas yra tas, kad Antrasis pasaulinis karas, kuris pareikalavo tiek milijonų aukų, kaip tik šią dieną (gegužės 8-ąją - ELTA) buvo baigtas, bet tuo pačiu nesibaigė lietuvių tautai, - kalbėjo prezidentas. - Aš manau, kad mes, pagerbdami karius, kurie žuvo per Antrąjį pasaulinį karą, jokių būdu neįsuderiname savo tikslų ir nesumenkiname savo aukos už

ŽINIOS IŠ VILNIAUS

Min. pir. Algirdas Brazauskas sako manąs, kad teisingai pasielgė, dalyvaudamas gegužės 9-osios - Pergalės dienos proga Rusijos ambasadoje surengtame priėmime. Savo ruožtu Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto direktorius Raimundas Lopata teigia, jog teigiamų poslinkių dvišaliuose santykiuose bandęs ieškoti premjeras kreipėsi ne tuo adresu.

“Matau Rusiją kaip valstybę, mūsų kaimynę, kuri švenčia didžiulę šventę. Visas pasaulis švenčia - ir Europa, ir Lietuva. Tai yra Rusijos nacionalinė šventė, ne tik visos Europos. Manau, kad nueidamas į priėmimą ambasadoje padariau teisingai”, - antradienį žurnalistams sakė A. Brazauskas. **Jis vienintelis iš kviestų aukščiausių valstybės pareigūnų atvyko į Pergalės dienos minėjimą Rusijos diplomatinėje atstovybėje.** Kartu su Premjeru priėmime dalyvavo būrys įtakingų jo vadovaujamų socialdemokratų - krašto apsaugos ministras Gediminas Kirkilas, Seimo vicepirmininkas Česlovas Juršėnas, Seimo Užsienio reikalų komiteto pirmininkas Justinas Karosas.

Lietuvos politikus į priėmimą pakvietęs Rusijos ambasadorius Lietuvoje Boris Cepov yra bene prieštaringiausiai vertinamas mūsų šalyje reziduojantis užsienio diplomatas. Kovą jis interviu žiniasklaidai teigė susidaręs išpūdį, jog Lietuva - ne šalis, o skandalų mėgėjų sambūris, kur visi drabstosi purvais ir dėl to jaučiasi laimingi.

Politikos apžvalgininkas R. Lopata kritiškai įvertino Lietuvos ministro pirmininko elgesį: “Tokį premjero sprendimą galima vertinti kaip bandymą ieškoti tam tikro pozityvo, tik klausimas, ar jo ieškoma pas tokį ambasadorių”. Kartu jis pripažino, kad Rusija, kaip ir Baltarusija, net be panašių pareigūnų apsilankymų priėmimuose “puikiausiai žino, kas čia yra jų draugai, o kas ne”.

Nuo šių metų liepos 1 d. Tarptautinė Baltijos akademija (TBA) netenka leidimo vykdyti studijas. Vyriausybė nusprendė stabdyti Tarptautinės Baltijos akademijos Lietuvoje veiklą, susijusią su aukštojo mokslo studijų organizavimu, pranešė Vyriausybės spaudos tarnyba. Tokį siūlymą buvo pateikusi Švietimo ir mokslo ministerija po komisijos atlikto tyrimo. Komisija konstatavo, kad TBA nuolat pažeidinėjo Lietuvos teisės aktus, reglamentuojančius studijų pagal užsienio šalių aukštųjų mokyklų studijų programas vykdymą, ignoruodama Vyriausybės nustatytus reikalavimus vengė teikti Švietimo ir mokslo ministerijai informaciją apie vykdomas, nebevykdomas, naujai pradedamas vykdyti studijų programas arba pateikdavo klaidinančią informaciją.

Seimas neparėmė liberalcentristų Gintaro Steponavičiaus ir Algio Kašėtos siūlymo jau nuo 2010 metų pereiti prie profesionalios kariuomenės. Parlamentas pritarė planuojamai principinei kariuomenės struktūrai, pagal kurią bent penkerius artimiausius metus dalį kariuomenės sudarys šauktiniai, ir net nesvarstė raginimo kuo greičiau atsisakyti šauktinių. "Suprantu, kodėl danai arba vokiečiai neatsisako šauktinių kariuomenės - ten jaunuoliai neišsisukinėja nuo privalomos karinės tarnybos, - agituodamas už profesionalią kariuomenę aiškino A. Kašėta. - Ten kariuomenė neatlieka Socialinių reikalų arba Švietimo ministerijų funkcijų. Ten kariuomenė atlieka savo funkciją, ir piliečiai jaučia pareigą eiti atlikti karinę tarnybą".

Vilniaus savivaldybės šių metų biudžetas sieks 688 mln. litų ir bus 4,4 proc. arba 29 mln. litų didesnis nei buvo planuota praėjusių metų pabaigoje, kai buvo patvirtintas 659 mln. litų dydžio biudžetas. Patikslintą savivaldybės biudžetą, kuriame numatyta daugiau lėšų skirti įvairioms miesto reikmėms, patvirtino miesto taryba, pranešė sostinės savivaldybė. Vilniaus miesto mero Artūro Zuoko teigimu, padidinti miesto biudžetą savivaldybei pavyko racionaliai naudojant miesto turtą, sutaučius lėšų skelbiant viešųjų pirkimų konkursus ir pagerinus pajamų surinkimą.

Sovietinio KGB bendradarbių, kuriuos neseniai nustatė naujos sudėties Liustracijos komisija, pavardės kitą savaitę turėtų būti išspausdintos *Valstybės žiniose*. Iš viso per pusantro mėnesio naujoji komisija nustatė 8 iki tol nežinomus bendradarbiavimo su sovietinėmis saugumo struktūromis atvejus. Pasak Liustracijos komisijos pirmininkės Dalios Kuodytės, komisijai kol kas žinomas tik vienas bendradarbiavusiu pripažinto asmens kreipimasis į teismą, siekiant užginčyti jam nepalankias išvadas. Tokio asmens duomenys viešai bus skelbiami tik tuomet, jei teismas atmes jo skundą.

Valstybės saugumo departamento pareigūnai nustatė asmenis, kurie 2005 m. gegužės 8 d. dalyvavo incidente, galimai nukreiptame prieš Lietuvos žydų bendruomenę.

Lietuvių grįžimo į tėvynę informacijos centras

JAV prez. George Bush, Rusijos prez. Vladimir Putin, Prancūzijos prez. Jacques Chirac, Vokietijos kancleris Gerhard Schroeder stebi žygiuojančius rusų karius Raudonojoje aikštėje Maskvoje, kai prie Lenino kapo Rusijos prezidentas, minėdamas 60 metų karo pabaigos sukaktį, “pamiršo” prisiminti Sovietų Sąjungos Lietuvos, Estijos ir Latvijos okupaciją. *Reuters*

GRUZIJA - VISO PASAULIO IR REGIONO LAISVĖS ŠVYTURYS

Tbilisis, gegužės 10 d. (ELTA). JAV prezidentas George W. Bush, kuris Gruzijoje, Tbilisio centrinėje aikštėje pasakytoje kalboje pavadino šią Užkaukazės šalį "regiono ir pasaulio laisvės švyturiu". "Gruzija - viso pasaulio ir regiono laisvės švyturys", - džiūgaujančiai miniai pareiškė JAV prezidentas. Jis pažymėjo, kad taiki "rožių revoliucija", kurios metu buvo nuverstas Eduard Ševarnadzė režimas, tapo pavyzdžiu pasauliui, įkaitant tokias šalis kaip Ukraina, Irakas ir Libanas. JAV prezidentas George W. Bush tapo pirmuoju naujo Gruzijos apdovanojimo - Šventojo Georgijaus ordino - kavalieriumi. Tai pranešė šalies prezidentas Michail Saakašvili. Kalbėdamas per mingą Laisvės aikštėje Tbilisyje, prez. M. Saakašvili pabrėžė, kad "ši ordina 2004 metų rugsėjį įsteigė Gruzijos parlamentas ir jis suteikiamas už ypatingus nuopelnus šaliai".

Gruzijos prezidentas pareiškė: "Mes kol kas dar nie-

kam nesame įteikę šio ordino. Aš noriu G.W.Bush pirmajam įteikti šį apdovanojimą ir paskelbti jį Šventojo Georgijaus ordino kavalieriumi. Šis apdovanojimas jam suteikiamas už laisvės ir demokratijos stiprinimą Gruzijoje, už reikšmingus nuopelnus kovoje už demokratiją visoje posovietinėje erdvėje ir Artimuosiuose Rytuose". Įteikdamas Amerikos prezidentui apdovanojimą, M.Saakašvili pasakė darąs tai gruzinų tautos vardu.

Tačiau per 19 valandų trukusį savo vizitą, kurio metu G. W. Bush sveikino džiūgaujančios minios, G.W.Bush vengė atvirai remti jį priėmusio prezidento Michail Saakašvili reikalavimus skubiai panaikinti dvi Gruzijos teritorijoje esančias Rusijos karines bazes. "Laisvės kelias, kurį pasirinkote, yra nelengvas. Tačiau jūs juo eisite ne vieni", - mažiausiai 60 tūkst. Tbilisio Laisvės aikštėje susirinkusių žmonių sakė G. W. Bush. Šioje aikštėje prieš pusantų metų klostėsi lemiami

"rožių revoliucijos", po kurios į valdžią atėjo provakarietiška M.Saakašvili vyriausybė, įvykiai.

Aikštėje ir aplinkinėse gatvėse susirinkusi minia entuziastingai reagavo į pirmojo JAV prezidento, apsilankiusio šioje Kaukazo valstybėje, vizitą. Už pakyls "gyvas" JAV ir Gruzijos vėliavas suformavo sėdintys žmonės, apsirengę raudonais, baltais ir mėlynais drabužiais.

G.W.Bush priminė ilgą Gruzijos kovą už nepriklausomybę, kuri sudarė sąlygas jos "revoliucijai". Pasak jo, Vašingtonas skatina glaudesnę Gruzijos bendradarbiavimą su NATO, nors tai nepatinka Rusijai, kuri ją kažkada valdė.

Tikriausiai kritikuodamas tai, kad Kremlius remia du separatistinius Gruzijos regionus, G.W.Bush pažymėjo: "Gruzijos teritoriją ir suverenumą privalo gerbti visos šalys". Tbilisio valdžios gražinimas Pietų Osetijoje ir Abchazijoje yra vienas svarbiausių M.Saakašvilio vyriausybės, kuri siekia įveikti šalies nuosmukį, uždavinių.

G. W. BUSH PADĖS GRUZIJAI

JAV prezidentas George W. Bush per savo pirmąjį oficialų vizitą į Gruziją taip pat sakė, kad yra pasiryžęs duoti šalies vadovybei patarimų, kaip taikiai sureguliuoti konfliktus buvusiose autonomijose. Jis atvyko į Gruzijos sostinę iš Maskvos, kur dalyvavo iškilmėse, skirtose Pergalės prieš nacizmą 60-mečiui. "Aš visada mieliai padėsiu spręsti šiuos klausimus (dėl konfliktų sureguliuojimo)... Mes remiame autonomijas, savivaldą, bet neremiame šalies padalinimo", - sakė G.W.Bush

per bendrą spaudos konferenciją su Gruzijos prezidentu Michail Saakašvili.

JAV prezidentas pažymėjo pritarius Gruzijos valdžios parengtai strategijai, kaip sureguliuoti nesutarimus Abchazijoje ir Pietų Osetijoje - de facto nepriklausomose respublikose, atskilusiose nuo Gruzijos dešimtojo dešimtmečio pradžioje per ginkluotus konfliktus. Jis itin pabrėžė, kad bet kuriame regione demokratija turi būti įvedama taikiai. Kalbėdamas apie rusų karinių bazių iškeldinimą iš Gruzijos JAV prezidentas sakė, jog kalbėjosi apie tai su Rusijos prezidentu Vladimir

Putin, kuris, pasak jo, išreiškė nuomonę, kad šalių prisiimti įsipareigojimai turi būti vykdomi. "Tai rodo, kad yra pagrindo išspręsti šį klausimą", - sakė G.W.Bush.

Būtent dėl to, kad nėra susitarimų dėl Rusijos karinių bazių iškeldinimo iš Gruzijos terminų, M.Saakašvili atsisakė dalyvauti iškilmėse Maskvoje gegužės 9-ąją.

Amerikos prezidentas taip pat pabrėžė demokratijos sklaidos pasaulyje svarbą, pažymėjęs, jog visos šalys, tarp jų ir Rusija, turi būti suinteresuotos tuo, kad jų kaimynystėje būtų stiprios demokratinės valstybės.

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS

DIRVA

TEL. (216) 531-8150

FAX. (216) 531-8428

E-mail: dirva@ix.netcom.com

P.O. BOX 19010 CLEVELAND, OHIO 44119-0010
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: EDITORIAL BOARD

DIRVA (UPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0010

Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. Published weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. - Subscription per year - \$55.00, first class - \$78. Single copy - \$1.00. Air mail overseas - \$130.00.

Prenumerata metams - \$55.00, pusei metų - \$40.00, pirma klase - \$78. Oro paštu į užsienį metams - \$130.00. Atskiuro numerio kaina - \$1.00. Straipsniai, pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu ne visada išreiškia redakcijos nuomonę. Nespausdinti straipsniai grąžinami, tik autoriui prašant. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Nepasirašytų rašinių nespausdiname.

JAV PREZIDENTAS PRIPAŽINO JALTOS KONFERENCIJOS NUTARIMŲ KLAIDAS

Vakarų spauda pastaruoju metu vėl rašo apie Rusijoje pastebimus bandymus atgaivinti Stalino nepaprastus “žyg-darbius” ir užtušuoti jo nusikaltimus. Du žymūs dienraščiai – *The New York Times* ir Vokietijos *Seudeutsche Zeitung* spausdina straipsnius, kuriuose pažymi, jog didžiausia atsakomybė už “didžiojo tautų vado ir mokytojo” priminimą šiuo metu tenka Rusijos prezidentui Vladimir Putin. Kiekvieną gegužės mėnesį iškeliama Stalino nostalgija. Ji džiugina Rusijos stalinistus, tačiau daugeliui žmonių tai kelia nerimą ir baime, rašo *The New York Times*. Bet Vokietijos dienraštis sako, kad “diktatoriaus grįžimą šlovina ne tik senoji, bet dalis ir jaunosios kartos”. Abu dienraščiai iškelia paminklo Stalinui statybos klausimą. Didelis buvusio diktatoriaus biustas buvo atidengtas Jakutijos Mirnyj mieste, kurio atidengime dalyvavo Jakutijos prezidentas. Volgograde pastatytas jo paminklas už nuopelnus Antrajame pasauliniame kare, kurio 60 metų sukaktį ką tik minėjo Rusija. Pagarbą Stalinui reiškia didelė Rusijos visuomenės dalis, kuri vis dar mano, kad diktatorius buvo Rusijos išvaduotojas. “Stalinas ir Komunistų partija prisidėjo prie pergalės per Antrąjį pasaulinį karą, - kalbėjo tą sekmadienį buvęs sovietų politbiuro narys Jegor Ligačov.

Abu minėti dienraščiai rašo, jog Rusija turi daug problemų su savo praeitimi. “Istorija turi keletą nemalonių tiesų, kurias naujieji Kremliaus šeimininkai mielai nugramzdintų užmarštin”, - rašo *The New York Times*. Dienraštis primena, kad gegužės 9-osios minėjimas Maskvoje turėjo tapti “pasisekimo ir susitaikymo pergale. Tačiau šie planai žlugo. Paaikškėjo, kad Rusija nenori susitaikyti su savo praeitimi”. Maskvos iškilmėse nedalyvavo Lietuvos, Estijos ir Gruzijos prezidentai. Jie apsisprendė tą dieną būti su savo tautomis. Rusijos Dūma pasmerkė Baltijos valstybių reikalavimus pripažinti okupaciją ir apkaltino jas simpatizuojant naciams.

“Lietuva, Latvija, Estija ir Lenkija pasinaudojo karo pabaigos metinėmis, kad primintų Rusijai, kaip Sovietų Sąjungos išpareigojimų perėmėjai, apie kai kuriuos tamsiuosius šios imperijos aspektus. Pats žymiausias iš jų – 1939 metais pasirašytas Molotovo-Ribbentropo paktas, kuriuo stalinistinė Maskva ir nacistinis Berlynas tarpusavyje pasidalino šias valstybes” (*The New York Times*). Todėl Lietuvos prezidentui Valdui Adamkui atsiųstame laiške JAV prezidentas rašo suprantas jo nedalyvavimą Maskvoje. “Vakarų Europai II-ojo pasaulinio karo pabaiga reiškė išlaisvinimą. Tačiau Vidurio ir Rytų Europai karas atnešė ir sovietinę okupaciją, o Estijai, Latvijai ir Lietuvai – aneksiją, ir prievartinį komunizmą”.

The New York Times gegužės 10 dienos laidoje dar rašo, jog “Rygoje su Baltijos valstybių vadovais JAV prezidentas konstatavo, kad Tarybų Sąjungos įvykdyta Baltijos valstybių okupacija – abejonių nekeliantis faktas, kad okupaciją įvykdęs totalinis režimas yra blogis ir apgailėstauja, kad prie to blogio prisidėjo JAV, kartu su Britanija ir Sovietų Sąjunga pasirašydamos Jaltos sutartį”. Pirmą kartą JAV prezidentas viešai pripažino, kad Jaltos konferencijos 1945 m. nutarimai yra klaida, kurią anuomet padarė prez. F. Roosevelt, min. pirm. W. Churchill “besąlyginiai pasidavę Stalinui”, kaip tada rašė JAV ir Europos spauda.

S. Tūbėnas

ANTRASIS PASAULINIS KARAS IR LIETUVA

Vilius Bražėnas

Kai mes šiandien čia susirinkę svarstome Antrojo pasaulinio karo (toliau APK) istoriją ir jo įtaką Lietuvai, Maskvoje istorijos juokdariu tapęs KGB žymūnas bando dar kartą viešai suklustoti karo ir Baltijos valstybių istoriją, tačiau šiuokart jo paties į Maskvą ir Pabaltijį nukreiptų pasaulio žiniasklaidos ir daugelio vadovų prožektorių šviesoje.

Lietuvą tas karas, panašiai, kaip ir Pirmasis pasaulinis karas palietė, anot žmonių posakio, “ir ateinant, ir nueinant”. Ir blogiausia, kad jis Lietuvą palietė ir vėl ateinant ir, nelaimėi, jam pasiliekančiam Lietuvoje 50 metų. Tad štai, ką istorikai turėtų priminti priaugančios savo tautos kartoms.

Kai prasidėjo APK, Reichui užpuolus Lenkiją, panorau tą karą išgyventi vien jau dėl smalsumo: norėjosi sužinoti, kaip jis vyks, kas jį laimės ir kokia buvo tikrovė tuoj pat prasidėjusiame propagandos kare. Ačiū Dievui, sulaukiau net šios dienos, Nepriklausomoje Lietuvoje, dar kartą pažvelgti atgalios. Teko kristi ant žemės ar lįsti rūsini saugantis nuo vokiškų, rusiškų, angliškų ir amerikietiškių bombų. Kaip matote, nė viena jų nepataikė. Tačiau susikaupė nemažai neatsakytų klausimų, kuriuos istorikai kada nors turės atsakyti. Kad jis palietė Lietuvą, kad to meto įvykiai net dabar liečia Lietuvą, yra aišku. Ypač, kai matome, kad net Maskva du kartus pastaraisiais dešimtmečiais buvo paveikta to, kas vyko Lietuvoje: 1990-1993 m. ir 2005 metų balandį ir gegužės pradžioje. Dabar Maskva buvo, matomai, stipriai paveikta to, kas neįvyko: kad neįvyko Lietuvos prezidento vykimas Maskvon gegužės 9 d. geopolitinėn gegužinėn.

Istorikams ir istorijos mėgėjams siūlyčiau pažvelgti į siekius pakeisti žmonijos galvosena, jos pažiūrą į save, į istoriją, į laisvę ir tironiją – “tvarkai” pasaulyje įvesti. Tai yra sunkiau apčiuopiami dalykai, negu Molotovo-Ribbentropo paktas, negu Atlanto Charta, negu Jalta, Potsdamas ar įvairūs “viršūnių susitikimai”.

Todėl po APK galima įžūrėti daug neigiamų pasikeitimų visuomenės pažiuose. Iš kilo reliatyvizmas – nėra nei juodo, nei balto – pažiūra. Karas nuvertino žmogaus gyvybę ir išaukštino smurtą. Pražydo kosmopolitizmas, paneigias Tėvynės meilę, patriotizmą. O, pagal naująjį popiežių Benediktą XVI, patriotizmas yra privalomas pagal Ketvirtąjį Dievo įsakymą:

“Gerbk savo tėvą ir motiną”. Patriotizmas yra kilęs nuo “pater” (lot.) – tėvas.

Tikriausiai marksistinė-materialistinė propaganda išretino idealistų kūrėjų ir intelektualų gretas. Padidėjo išmokslintų amatininkų brigados. Nuo daugelio intelektualų ir inteligentų pečių nuslydo atsakomybės našta už tautos politinį – valstybinį švietimą. Dabar, kai Lietuvoje ypač reikia inteligentų ir intelektualų vadovavimo pastangoms okupanto sužalotos tautos dvasiai pakelti, politikos laukan šviesos įnešti, jų pasigendame. Tuštumon įsiveržia dvasinės šiukšlės. Apgailėtina, ir didis nuostolis tautai ir žmonijai, kad visuomenėje tiek daug intelektualų elgiasi lyg vištėdės vištgaidžiai: nei gieda, nei kiaušinių deda.

Dvasiškai nepastebimi ko voje prieš daug kur brukamą per JTO agentūrą, kaip UNESCO, pasaulio religiją – “Motinos Žemės” garbinimą. JTO net įtaigoja moksleivius vietoje 10 Dievo įsakymų, laikytis “Žemės Chartijos”, kuri vežiojama po pasaulį į Biblijos Sandomos Skrynią panašiam darinyje. Michailas Gorbačiovas yra vienas iš žymiausių “pasaulio religijos” apaštalu.

Istorikus turėtų sudominti, kaip sudomino mane, tai ką apie 1920 metus JAV didžturčio Karnegio fundacija taikai – Carnegie Endowment for Peace – išgirdo iš jos nusamdytos mokslininkų grupės apie istorijos įtaką visuomenei. Atsakydami į duotą klausimą, koku būdu lengviausia pakeisti visuomenę, mokslininkai atsakė: karu ir istorijos pakeitimu. Fundacija bandė tuoj pat papirkti istorikus istorijai pakeisti, tačiau neatsirado paperkamų istorikų. Tad kitiems fondams, berods Rokfelerio Fondui, prisidėjus buvo skverbiama į aukštąsias mokyklas kitokios galvosenos ir sąžinės istorikų kartai išauklėti. Lieka klausimas, ar gali būti, jog kas nors su įtaka valstybių viršūnėse, panaudojo ir antrąjį būdą visuomenei pakeisti – karą? O, kaip sakoma, karo pirmoji auka yra **Tiesa**. Tad ne tik istorikams bet ir istorijos mėgėjams lieka sunkus uždavinys melo skiedryne atsikapstyti iki vieno-kito istorinės tiesos grūdėlio.

Kad istorija yra klastojama, net akiplėšiškai, esame matę Lietuvoje, matome šiandien Maskvoje. Kad APK buvo pradėtas klasta, būtų sunku, bent jau tik dabar turimais duomenimis, įrodyti. Tačiau yra ne vienas ir ne du atvejai, kurie verčia įtarti melą ir klastotę karo vedime.

Kodėl Vakarai, ypač Amerika, įsikišusi į karą, nevykdė invazijos į Europą, kaip buvo kai kurių strategų siūlomą, iš Pietų, iš Italijos Po upės slėniu ar iš Balkanų? Ar todėl, kad tuo būdu

Sovietų Sąjunga būtų atkirsta nuo Europos? Prie to prisideda kitas “**Kodėl?**” Kodėl Vakarų karo pajėgų vyriausias vadas, po išsikėlimo Normandijoje sustabdė Didžiosios Britanijos karo pajėgų vadą maršalą Montgomerį ir JAV tankistų legendą gen. Patoną **nuo žygio į Berlyną, kad ten atsiradus anksčiau negu rusai?**

Pagaliau yra patikimai atsakytina į gal patį didžiausią “kodėl?”. Kodėl Vakarai dar 1943 m. pavasarį, dveji metai prieš 1945 m. gegužės 8-ją, nepriėmė Vokietijos aukštų kariškių ir diplomatų pasiūlymo baigti karą, Vokietijai pasiduodant Vakarams? Kadangi apie tai yra rašyta mano knygoje **Nauja pasaulio santvarka?** (2000 m. antra laida) čia tik nurodysiu, kad 1943 m. samokse nuversti Hitlerio valdžią ir pasiduoti Vakarams dalyvavo nacistinio Reicho diplomatai, generolai, maršalai, admiralai ir net Reicho kontržvalgybos viršininkas admiralas. Kanaris. Jis Turkijoje, Stambule, buvo net paruošęs lėktuvą JAV laivyno atašė Erlui nuskraidinti pas Vokietijos maršalus pasidavimo sutarčiai pasirašyti.

Tačiau siūlymas baigti karą 1943 m. Roosevelt buvo atmes-tas, ir du metus buvo tęsiamos jaunų vyrų žudynės Europoje ir Ramiajame Vandenyne. Tenai japonai per jų “nepuolimo sutarties” partnerį – Sovietus, siuntė pasidavimo Amerikai siūlymą maždaug tuo pat metu. Tačiau komunistai, kurie su naciais pradėjo karą, nenorėjo taikos, todėl japonų siūlymo neperdavė, žinoma.

Čia gal tikėtų įterpti mano teigimą, jog už APK pralieta kraują labiausiai yra atsakingi komunistai. Nepamirština, kad komunistai nužudė keleriopai kartų daugiau žmonių, įskaitant Gulago aukas, negu prarado karių APK fronte. Ryšium su Putin išgarsinta “karo pabaigos” švente, Vakarų vadovai, ypač JAV prezidentas, pagaliau prašneko apie nusikalstamą Sovietų okupaciją Baltijos kraštuose. Sutinku su tais, kurie mano, jog logiška to išvada būtų pagaliau suruošti II-jį Niumbergo teismą. Tuomi visoms tautoms pasibaigtų APK. 2000 m. Tarptautiniame Kongrese Komunizmo Nusikaltimams Įvertinti tarp kalbėtojų buvo iš JAV atvykęs buvęs JAV Kongreso pareigūnas saugumo reikalams ir JAV Informacijos Agentūros ekspertas KGB klausimais Herbert Romerstein. Jis yra parašęs knygą “**Venona paslaptys**”, apie ypač slaptą JAV žvalgybos karo meto projektą. Tai išviešinus sužinojome, kad karo metu JAV

(Nukelta į 4 psl.)

Lietuvos Respublikos prez. Valdas Adamkus, Seimo pirm. Artūras Paulauskas ir Vyriausybės min. pirm. Algirdas Brazauskas pagerbė Antrojo pasaulinio karo aukų atminimą. *Linos Žilytės nuotr.*

(Atkelta iš 3 psl.)

ANTRASIS PASAULINIS...

vyriausybėje ir kitur svarbiuose postuose būta 200 Sovietų agentų. Tik 10% esą pavykę atpažinti suvedant kodą su pavarde. Kiti ir dabar dar nežinomi. Tačiau, išrišę Sovietų ambasados ryšių su Kremlium kodą, “VENONA” žvalgai atpažino kelis Kremliaus agentus labai aukštose valdžios vietose. Vienas buvo Roosevelt patarėju Jaltoje, o vėliau Jungtinių Tautų organizacijos (JTO) generaliniu sekretorium. Kitas padėjo komunistams Kinijoje, kaip Iždo pasekretorius atitinkamai manipuliudamas finansinę paramą. Jis buvo ir Tarptautinio Valiutų Fondo (TVF) steigėjas. Gal svarbiausias agentas sėdėjo Baltuosiuose Rūmuose, kaip artimiausias Roosevelt patarėjas. Tai buvo Harry Hopkins. Jis buvo ir Sovietų aprūpinimo ginkluote ir maistu įstaiigos vadovu. Ne nuostabu, kad prezidentas nutarė užtešti karą, ir kad ginklai Sovietams buvo per Iraną siunčiami net 7 mėnesius po karo pabaigos.

Sovietai siekė globalinės valdžios, ką ir Molotovas ir Dekanozovas yra nedviprasmiškai pareiškę Vincui Krėvei. Deja, to paties, drauge su Sovietais ar atskirai, siekė ir daug Amerikos žiniasklaidoje, valdžioje, versle ir mokslo įstaigose esančių įtakingų žmonių. Todėl ir karo, ir taikos metu JAV politika būna keista ar aiškiai žalinga ne tik laisvei pasaulyje, bet ir pačių JAV interesams bei saugumui. Ar nėra tai aišku sužinojus, pavyzdžiui, kad gen. Eisenhoweris ir JAV to meto vyriausybė nutylėjo ir neprotestavo, kai **Sovietai, įžygiavę Vokietijon, “išvadavo” 20,000 amerikiečių iš vokiečių belaisvių stovyklų – tiesiog į Gulagą.** Tas pat įvyko ir su 10,000 britų karo belaisvių. Amerikoje yra istorikų, kurie tvirtina, jog tie belaisviai ir dalis Europos, įskaitant ir Lietuvą, nežįiurint Vilsono “punktų” ir Atlanto Chartos, buvo išduoti tam, kad globalizmo utopija sergą vakariečiai įviliotų Staliną

į JTO, pasaulinės vyriausybės užuomazgą. O Stalinui tai buvę kaip kiškiui būti įmestam į kopūstų daržą. Nes, kaip vėliau paaiškėjo, veik visi žymiausi JAV veikėjai, planavę JTO, buvo slapsti komunistų partijos nariai. Jau nekalbant apie Sovietų atstovus daugelyje svarbiausių JTO biurokratijos postų (žr. Vilius Bražėno **Šamokslas prieš žmoniją**, 1978). Todėl ir Korėjos karo metu po JTO vėliava kovojusiems amerikiečiams tikrumoje vadovavo ir juos kontroliavo SSRS generolas, sėdėjęs nekaltai pavadintos JTO agentūros – Generalinio pasekretoriaus socialiniams ir saugumo reikalams kėdėje. O tai, aiškiai pavadinus, yra JTO Karo ministro postas (*ten pat*). Todėl, spėtina, kad Korėjos kare pasimokę, amerikiečiai nenorėjo Irake kovoti po JTO vėliava.

Istorikai, pasidomėję gilesniais užkulisiais, gal prieš išvados, jog APK buvo vedamas po klastinga “už demokratiją” ir “už vadavimą” priedanga. Karo veteranai vakariečiai apsižvalgę pamatė, jog buvo išvaduota 1/16 žmonijos, o vergijon ištumta 1/6 žmonijos. Tarp pastarųjų buvo ir kinai. Apie sąjungininko – Kinijos išdavimą komunistams 1948 m. kalbėdamas Salem mieste demokratas kongresmenas J.F.Kennedy kritikavo (demokrato) Roosevelt vyriausybę. Tarp kitko jis pasakė: “Tai, ką Amerikos kariai laimėjo savo krauju, tai diplomatai ir politikai išparceliavo derybose”. (*Vėliau tas kongresmenas tapo JAV prezidentu*).

Senovės Kinijos filosofas Konfucijus esąs žmoniją išpėjęs: “Kai žodžiai praranda savo prasmę, žmonės praranda laisvę”.

Tai įsidėmėtina ir mums Lietuvoje, kur demagogai vadinami populistais, sukti politikieriai – valstybės vyrais, Rusijos įsibrovėliai – Lietuvos gelbėtojai, neaiškiai praturtėję, gal narkotikų prekyba ar net banką ar valstybę apiplėšę, “iš po nakties” didžturčiai – oligarchais. O jau žodžio “demokratija” piktnaudoji-

mas yra peržengęs visas ribas.

Į klaidinančių bei neaiškumą didinančių žodžių naudojimą nejučiom buvo įbruktas “globalizmas”. Juomi, atrodo, bandoma nukreipti dėmesį nuo aiškaus pavadinimo – “pasaulinės valdžios siekimas”. O kad būtų dar sunkiau atspėti, kas vyksta, o gal kad įtariančius ar atspėjančius demoralizavus ir įtikinus, jog globalizmas yra nesustabdomas, pridėtas dar vienas proto maišiklis – “globalizacija”. Ir kas tuo pavadinama? Ogi paprasčiausias kultūros ir technologijos nuo pat rato išradimo, vystymasis ir sklidimas pasaulyje. Tačiau, kai “globalizacija” sutapatinama su “globalizmu”, “vieno pasaulio” utopijos, atseit – pasaulinės valdžios galios siekimas padaromas “kas čia blogo” idėja ir tuo pačiu nesusitabdomu istoriniu reiškiniu.

Yra istorikų dėmesio vertų istorijos terminologijos klastojimo atvejų, paveldėtų per APK. Išvengti “nepriklausomybė”, tebenaudojama okupanto primesta “tarpukarė”. Priedu tai paneigia, jog Lietuvos istorijoje būta daug kitų karų ir “tarpukarių”. “Sovietų okupacijai” ar “okupacijai” iš kalbos žodyno ištrinti buvo įbruktas ir, aišku, sunkiai atsikratomas terminas “sovietmetis” ir “tarybiniais laikais”. Juokingiausias yra okupanto įbruktas “pokario” terminas. Juo išvengiama 50 metų okupacijos tikrovė, partizaninis karas ir net nutrinamas skirtumas tarp “pokario” okupacinių ir dabartinių Nepriklausomybės metų. Visa tai, drauge su akiplėšiškiausiu šiandieniu gegužės 9 d. melu Maskvoje, yra APK didžiojo melo atrūgos.

Mūsų svarstomuose klausimuose matomai susiduria dvi skirtingos pažiūros į istoriją: šamokslinė ir atsitiktinė pažiūra. Šamokslinės pažiūros istorikai ir istorijos stebėtojai teigia, jog lemtingiausi istoriniai įvykiai geopolitinėn scenon nenukrito atsitiktinai, o buvo turinčių įtakos į politinius sprendimus suplanuoti. Šamokslininkų tarpe

atsiranda, kaip ir visur kitur, palykančių nuo realybės platformos į fantazijų padanges. Todėl dažnai skiriama neklystamumo galia komunistams, globalistams ar kuriai nors tautai.

Atsitiktinės istorijos tikintieji nepripažįsta net galimybės, kad keli žmonės savanaudiškais sumetimais gali susitarti ar susimokyti net paprasto kokio nors sporto ar kultūros klubelio vadovybėn pastatyti tą ar kitą asmenį. Šamokslas istorijos teorijos šalininkai kartais pasišaipo iš atsitiktininkų, jog jie tiki, kad Molotovas ir Ribbentropas atsitiktinai pasirašė ant to paties dokumento. Tačiau mums ir mūsų kaimynams Lenkijos užpuolimas iš Vakarų ir Rytų neįvyko atsitiktinai. Daugelio įvykių kilmės klausimai yra ir turėtų būti ginčytini istorinei tiesai atsekti. Nepamirština, jog būna toliaregių planuotojų. **Dabar jau aišku, pavyzdžiui, kodėl Stalinas pasirinko Hitlerį savo partneriu karui pradėti.** Mes jau girdėjome apie mokslininkų teigimą, jog karas pakeičia visuomenę. Ypač užsitęsęs brutalus karas. 1940 m. Lietuvą okupavusios Sovietų kariuomenės politrukai pajungtos mūsų kariuomenės karininkams aiškino, kodėl ligi tolei keikiami nacionalsocialistai staiga tapo draugais. Jie aiškino maždaug taip: “Stalinas yra genijus. Jis pasirašė draugystės sutartį su Vokietija, kadangi Europos fašistai, kapitalistai, rojalistai ir japonai tarp savęs kariauja ar kariaus. Vakarai kraujuoja ir silpsta, gi Sovietų Raudonoji Armija stovi nuošalyje ir stiprėja. Kai Europos žmonėms įkyrės karas, jie pašauks Raudonąją Armiją taikai atnešti. Mes pakelsime raudonąją vėliavą virš Berlyno, Romos, Paryžiaus, Londono ir tada ruošimės paskutiniam šuoliui per Atlantą”. Atseit puls Ameriką. Gal, kad vokiečiai nepritrūktų žaliavos ir maisto, ir kad karas nepasibaigtų be Sovietų įsiveržimo į Europą, Maskva gan gausiai aprūpino Reichą žaliavomis ir maistu. **Per okupuotą Lietuvą riedėjo Sovietų pagalba naciams.** Matomai ir Hitleris turėjo savo planą. Pirmiausia užimti Ukrainos maisto aruodus ir Sibiro žemės turtus ir skubiai laimėti karą. Jis gyrėsi, jog taikos sutartis būsianti pasirašyta Vašingtone. Tad manau, jog mūsų politikai, politologai ir strategai labai klystų, jei planuotų Lietuvos užsienio politiką nekreipdami dėmesio į globalizmo faktorių. Jis liečia ir JAV, ir Europos Sąjungos, ir Rusijos, ir Kinijos ir net Islamo planus. Tai įtaigoja pačius pagrindinius motyvusėjimuose pasaulinėje šachmatų lentoje.

Piliečiai, politikai ir istorikai turėtų atidžiai pažvelgti į pasau-

liui brukamo globalizmo veidą be kaukės. Jame pamatys nuo seno pasaulinės galios – pinigų ir valdžios vienose rankose sukaupimo – “**Timokratijos**” – pasaulinės tironijos atspindį.

Neseniai Lietuvos spaudoje užtikau du šį klausimą liečiančius rašinius. Vieną – apie antiglobalizmą, lyg jį atstovautų langus daužančių ir automobilius padegančių skrajojantių chuliganų gaujos. Kitą, apie vieno tarptautinio globalistų (taip nepavadinto) labai slapto junginio, Bilderbergerių suvažiavimą. **Verta įsidėmėti vieno iš didžiausių antiglobalistų – Popiežiaus Jono Pauliaus II-jo išpėjimą:** “Didžiausia Dievo bausmė būtų tik balzamas palyginus su tuo, ką žmonija patirtų, jei Vakarų ar Rytų materialistai užgrobtų pasaulinę valdžią”. (Vatikano istoriko, jėzuito Malakajaus Martino – Malachi Martin – knyga **Šio kraujo raktai** – Popiežius Jonas Paulius II prieš Rusiją ir Vakarus už Naujos Pasaulio Santvarkos Kontrolę). Vien tai jau turėtų atkreipti krikščioniškos Lietuvos laisvę mylinčių žmonių dėmesį į globalizmą. Visai neatsitiktinai mano antroji geopolitinė knyga (2000 m. antra laida) pavadinta **Nauja pasaulio santvarka?**

Atitraukus akis nuo plačių horizontų ir grįžus prie Lietuvos padėties APK pasėkoje, yra nemaža pažiūrų suderinimo reikalaujančių klausimų.

Ryšium su gegužės 9 d. nesąmonių festivaliu Maskvos atgaivinti sovietinės gamybos propagandos garsiakalbiai “paaiškino”, kodėl Lietuvos pasitraukimas iš Sovietų Sąjungos ir Nepriklausomybės paskelbimas buvo “nelegalus”: Lietuva su Sovietais nekariavo. Išeitų, kad su nacių Reichu nekariavusios, bet okupuotos, Europos valstybės yra nelegalios. Ar kariavo Danija, Norvegija, Belgija, Čekoslovakija, Rumunija, Vengrija, Austrija?

Antrasis pasaulinis karas nebūtų padaręs Lietuvai tiek medžiaginės ir dvasinės žalos, jei jis būtų lietuviams pasibaigęs bent jau 1945, jei ne 1943 metais. Tačiau ir taip lietuviai, nors ir sužalotom dvasinėm galiom, parodė pasauliui esą stebukladariais, padarę žmogiškus stebuklus Kryžių kalne, Baltijos kelyje, 1990 m. Kovo 11-ją, 1991 m. Sausio 13-ją ir Parlamento gynimu. Nepamirština, jog ir Parlamento gynėjai ir Nepriklausomybės Akto Signatarai ir jiems panašūs pasirašė savo mirties nuosprendį. Antrasis pasaulinis karas nuskurdino Lietuvą, bet ir sukrovė jai dvasinius lobius. Neiššvaistykime jų nepasinaudoję laisve Laisvei užtikrinti. (*Pranešimas skaitytas Lietuvos Mokslų Akademijoje 2005.05.09.*)

DEKLARACIJA DĖL KARALIAUČIAUS KRAŠTO STATUSO NUSTATYMO

Lietuvių tautininkų sąjunga ir Mažosios Lietuvos reikalų taryba reiškia savo susirūpinimą dėl to, kad Karaliaučiaus kraštas iki šiol tebėra imperinių ambicijų kupinos Rusijos karinė bazė, kurios šeimininkė siekia paversti Lietuvą ją maitinančiu “tranzito koridoriumi”. Antrojo pasaulinio karo relik tą - laikinai Sovietų Sąjungai valdyti patikėtą Karaliaučiaus kraštą - užurpavusi Rusijos Federacija kelia Baltijos regiono šalims, ypač tiesioginėms šio krašto kaimynėms, įvairių kultūrinio palikimo išsaugojimo, politinio stabilumo laidavimo, ekologinių ir ekonominių problemų.

Karaliaučiaus krašto padėtis mums rūpi dar ir dėl to, jog tai ne slavų (ir ne germanų), o **nuo seno mūsų - baltų (prūsų ir lietuvių) etninė žemė**. Čia lietuviai turi istorinio palikimo puoselėjimo ir vietos lietuvių bendruomenės palaikymo interesų, jiems rūpi neteisėtai išgaunami baltų gamtos turtai - gintaras ir nafta. Karaliaučiaus eksklavas istoriškai, etniškai ir teritoriškai nebūdamas susijęs su Rusija, turi būti traktuojamas kaip specifinis nenustatyto (neapibrėžto) statuso Europos regionas su visomis šio reiškinio pasekmėmis.

Daugelį amžių skambėjusių baltiškųjų Karaliaučiaus krašto vie-tovardžių ir vandenvardžių pakeitimą išgalvotais rusiškais vardais vertiname kaip vandalizmą. Be to, senaties termino neturinčiu nusikaltimu prieš žmogiškumą laikome iki šiol nepasmerktą 1944-1948 m. Karaliaučiaus krašte įvykdytą sovietinį Mažosios Lietuvos gyventojų genocidą ir tuo metu pradėtą suniokoto krašto kolonizavimą. Lietuva privalo iškelti šiuos barbarizmo faktus pasaulio įvertinimui.

Istorinis, kultūrinis, etninis ir geografinis Lietuvos valstybės ir Karaliaučiaus krašto -pagrindinės Mažosios Lietuvos dalies bendrumas įpareigoja Lietuvą kaip galima greičiau inicijuoti Europos Sąjungoje ir Jungtinių Tautų Organizacijoje šio krašto statuso apsprendimo, jo vaidmens taikingoje Europoje klausimo iškėlimą. Antrojo pasaulinio karo antinacinės koalicijos lyderių Potsdamo konferencijoje pasirašytas įsipareigojimas sušaukti Taikos konferenciją Karaliaučiaus krašto statusui nustatyti turi būti įvykdytas. Konferencijos sprendimai turėtų atspindėti ir Lietuvos valstybės interesus, šiuolaikine teisine kalba išreikšti Mažosios Lietuvos įgaliotinių - Tilžės akto signatarų reikalavimus. Tuo pasirūpinti privalo Lietuvos valstybės vadovai.

Gintaras Songaila

Lietuvių tautininkų sąjungos pirmininkas

Vytautas Šilas

Mažosios Lietuvos reikalų tarybos pirmininkas

Nuo Pavištyčio piliakalnio.

Dr. L. Milčiaus nuotr.

AŽUOLAIS UŽRAŠYTA ISTORIJA

**Kovo 11-osios Akto signataras,
dr. Leonas Milčius**

III.

Šį kartą pasukome link Vištyčio. Daug Lietuvoje nuostabių vietų, piliakalnių, bet ta panorama, kuri atsivėrė, užkopus ant 282,4 m aukščio Pavištyčio piliakalnio, savo grožiu gali papirkti bet ką. Apačioje telkšantis bevardis ežeriukas į tolimas nusidriekę įvairiaspalviai gojai, laukai, išsimėčiusios sodybos, ilgam prikausto akis. Pilkuose šlaituose šviesiu žalumu, lyg specialiu raštu nubėga lauko kelias. Ir nenoromis ima patikėti legenda apie čia nuskendusią bažnyčią ir jos varpų skambesį, kurį galima išgirsti šventų

Velykų rytą.

Vėlyvas ir šaltas šis pavasaris, o taip norėjosi matyti daugiau žalumos, jau sprogstančių medžių, krūmų ir linksmiau kleketuojančių gandrų. O jų šiose vietose tiek daug. Pakelėse, ant elektros stulpų, po vieną ir poromis jie taisė savo lizdus ir lyg žadėjo, kad šiuose kaimuose vaikų klegesio dar ilgai netruks. Tik vakare, sugrįžus į namus, televizija pasėjo blogą nerimą. Pasirodo, kad “Skirstomieji elektros tinklai” vien Kaišiadorių rajone net 50 tokių lizdų sunaikino, neva, gandrų lizdžiai elektros lini-

joms labai kenkia. Ir tokie veidmainiški atrodė vadovų pasiteisinimai, kad jie rūpinasi Lietuvos kaimu, rūpinasi, kad jame visą laiką būtų šviesa. Lyg kaimas, o ir visa Lietuva, gali būti šviesi be kleketuojančių gandrų, žaliuojančių ažuolų, žydrų ežerų ir savo istoriją žinančių bei savo kraštą mylinčių žmonių. (Pabaiga)

Daugiau kaip dešimtmetį istorikas Alfredas Bumblauskas ir R.Paknio leidyklos darbuotojai rengė leidinį “Senosios Lietuvos istorija 1009-1795”. Knyga, skirta Lietuvos tūkstantmečio minėjimui, jau sulaukė puikių specialistų atsiliepimų, tad neatsitiktinis ir jos pristatymas Prezidentūroje, tapęs reiškiniu šalies kultūros gyvenime. *LGITIC*

Dr. Algimantas LIEKIS

MES - LIETUVIAI: KOVOS IR VILČIŲ METAIS

(1988 - 1990 M.)

C.

Pirmųjų vėliavnešys buvo Sąjūdis ir kitos tautinės organizacijos, remiamos daugelio savarankiškos LKP narių - sąjūdiečių. Iš kitos pusės priešpriešiais stovėjo LKP (SSKP), represiniai organai, sovietinė okupacinė kariuomenė, jedinstvininkai ir kiti “vieningos” SSKP, SSRS gynėjai, kurie talkino okupantų desantininkams užimant buvusias LKP (savarankiškos), redakcijų, mokslo institucijų, atsikuriančios Nepriklausomos Lietuvos valstybės patalpas, jedinstveninkai buvo atvykę padėti sovietiniams desantininkams susidoroti ir Vilniuje su Televizijos bokšto gynėjais tragiškąją 1991m. sausio 13 d. naktį.

Kovo 11-osios aktas: požiūriai ir vertinimai

Kaip anksčiau rašyta, visi dorieji Lietuvos žmonės suvokė, kad vien suvereniteto deklaravimas nieko neduoda ir

neduos, kad reikia ryžtingo žingsnio: **visų Lietuvos žmonių išrinkta valdžia oficialiu dokumentu turi paskelbti, jog Lietuva atkuria ne kažkokį “suverenitetą”, o nepriklausomą, demokratinę Lietuvos valstybę.**

Kovo 11-ąją Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo akto priėmimas nebeleido toliau įvairiems prisiplakėliams spekuliuoti tariamu patriotizmu.

LKP CK vadų, kai kurių Sąjūdžio, taip pat Estijos ir Latvijos liaudies frontų veikėjų elgesys ypač iki LKP XX suvažiavimo, iki Kovo 11-osios iš dalies gal kiek patvirtina ir Vakarų šalyse buvusią nuomonę, kad sąjūdžius Baltijos šalyse paskatino įkurti ir SSRS KGB, jos pirmininkas V.Kriučkovas; jais norėta pasinaudoti, kad paskelbus “suvereniteto” deklaracijas būtų galima amžiams sujungti Baltijos šalis su

“motinėle Rusija” - “suverenioms” respublikoms pasirašant “Sąjungos sutartį”. Kiek čia tiesos, galbūt bus galima atsakyti tik susipažinus su vis dar “ypatingai slaptais” SSRS KGB archyvais. Kita vertus, kad tokios hidros kaip KGB, kaip SSKP nebūtų norėjusi savo interesams **panaudoti ir tautinio atgimimo energiją, abejoti būtų naivu.**

Bet LKP XX suvažiavimo nutarimai, Kovo 11-osios akto paskelbimas sukėlė tikrą sąmyšį **Maskvoje - tai sužlugdė užmačias Lietuvą tikrai jau “savo noru” įjungti į SSRS. M.Gorbačiovas įžeidimu palaikė Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos kovo 12 d.** laišką, kuriame pasakyta: “[...] Tikimės, kad Jūs pats ir visa Tarybų Sąjungos vadovybė supratingai ir geranoriškai traktuosite mūsų sprendimus, ir Tarybų Socialistinių

Respublikų Sąjunga pripažins atstatytą nepriklausomą Lietuvos Respubliką. Mes norime palaikyti pastovius gerus politinius ir ekonominius santykius su SSRS ir tikimės Jūsų analogiškos pozicijos ir palankumo.”

Panašus laiškas buvo nusiųstas SSRS MT pirmininkui N. Ryžkovui, paskelbtas Kreipimasis į **SSRS tautas, kuriame rašoma: “[...] Nepriklausomybės įgyvendinimo siekiame taikiomis parlamentinėmis** ir tarp-tautinių derybų priemonėmis. Esame tikri, kad nepažeidžiame nė vienos tautos interesų. [...] Laisvė, demokratija ir teisingumas - tai gerų santykių su kaimynais ir abipusės gerovės pagrindas. Istorinis tokių santykių pavyzdys - 1920 m. liepos 12 d. Lietuvos - Tarybų Rusijos Taikos sutartis. [...] Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba kreipiasi į TSRS tautas, kviesdama suprasti kilnius mūsų tikslus, paremti mūsų siekius.”

Kreiptasi į M.Gorbačiovą prašant, kad iš Lietuvos būtų išvesta sovietinė kariuomenė, priimtas nutarimas, jog “visos Respublikoje esančios sąjunginio ir sąjunginio-res-

publikinio pavaldumo įmonės, įstaigos ir organizacijos pereina Lietuvos Respublikos jurisdikcijon”. Buvo priimtas nutarimas, kad nutraukiama SSRS Gynybos ministerijos karinių komisariatų, kaip svetimos valstybės įstaigų, esančių Lietuvos Respublikos teritorijoje, veikla” ir t.t.

Kovo 15 d. M.Gorbačiovas atsiuntė telegramą V.Landsbergiui: “Siunčiu SSRS liaudies deputatų neeilinio trečiojo suvažiavimo nutarimą, priimtą 1990 m. kovo 15 d. Per tris dienas praneškite apie priemones šiam nutarimui realizuoti.”

O nutarime buvo parašyta, kad “[...] kol įstatymas nenustatys išstojimo iš Tarybų Sąjungos sudėties tvarkos ir jo padarinių, vienašališkai Lietuvos SSR Aukščiausiosios Tarybos prezidiumo nutarimai prieštarauja SSRS Konstitucijos 74 ir 75 straipsniams, negalioja.”

Aukščiausiosios Taryba 1990 m. kovo 18 d. atsakė M. Gorbačiovui, kad “Trečiojo SSRS Lietuvos Respublikos laudies deputatų suvažiavimo nutarimas [...] (Bus daugiau)

ANTRASIS PASAULINIS KARAS IR LIETUVA

Prof. Vytauto Landsbergio pareiškimas

Antrasis pasaulinis karas, kurį inicijavo SSRS (Stalinas pirmas pasiuntė pasiūlymą Hitleriui) ir kuriame, ypač Europoje, SSRS vaidino ypatingą vaidmenį, turėjo savo erdvę ir savo laiką. Laiko ribos buvo ir tebėra ypač mitologizuojamos sovietų ir Rusijos politinėmis, diplomatinėmis pastangomis. 1945-05-07 – Vokietijos kariuomenės kapituliacija ir Eisenhower šifruota telegrama į Vašingtoną – užduotis visiškai įvykdyta. Gegužės 8 d. Vokietijos kapituliacija paskelbiama pasauliui. Stalinas nepatenkintas, jis daro savo pergalę – gegužės 9 d. Dabar SSRS pergalę norima įtvirtinti kaip visų sąjungininkų pergalę. JTO aprobavo abi dienas. (*Pažymėtina, kad pagal amžiną ir anachronistinę Rusijos sampratą, pergalė reiškia užkariavimus*).

Tuo pat metu atkakliai brukamas vaizdelis dėl karo pradžios. SSR Sąjungai karas prasidėjęs tartum 1941-06-22, kai Hitleris užpuolė savo sąjungininkę Rytuose. Taip SSRS nuolat pristatoma kaip užpuolimo auka, neva 1939-1941 m. dar nekariavusi, o jos ekspansija karo pabaigoje – kaip išvadavimas. SSRS karas prieš Lenkiją būtų totaliai nutylimas, tik štai tas sovietų karo nusikaltimas – lenkų belaisvių žudynės Katynėje ir kitur. Todėl Rusija buikai neigia šį savo karo nusikaltimą ir slepia pėdsakus, kad nebūtų buvę jos karo prieš Lenkiją. Suomijos užpuolimas ir didvyriškasis Suomijos “žiemos karas” Rusijoj tebevadinamas “finskąja kampanija”. Po

Baltijos šalių 1940 metų “išvadavimo” nuo jų valstybingumo grįžta antras, dar kruvinesis “išvadavimas” iš Atlanto Chartijos žadėtos laisvos ateities. Dabartinis Karaliaučiaus kraštas totaliai, t.y. visiškai “išvaduojamas” iš senųjų gyventojų, juos masiškai žudant, prievartaujant ir marinant badu, o likučius išvarant. (Tą patį Kosove norėjo pakartoti Serbijos diktatorius Miloševićius).

Taip anuomet buvo vykdomas Molotovo – Ribbentropo Paktas (MRP) ir jį savaip pratęsę Jaltos bei Potsdamo susitarimai. Taip ligi šiol visais Rusijos ruporais skelbiamas stalininis pervardinto “Didžiojo Tėvynės karo” priežasčių ir pasekmių mitas. Lietuva veiksmingai padėjo ir padeda jį griauti. Rusijos diplomatai apsimeta kvailiais arba beraščiais, nes toks yra režisieriaus įsakymas mechaniškai kartoti buikai skelbti savo pačių gerai suvokiamas nesąmones. Tačiau pasaulį paversti kvailiais neįmanoma, todėl gegužės 9-osios ypatingąjį stalinizmo reabilitavimo spektaklį ištinka krachas.

Iš čia tiek daug desperatiško įsiūčio ir nusišnekėjimų.

Kartu su Stalino paminklų bumo intensyviai restauruojama orveliškoji stalininė istorijos samprata. Ignoruojant aukščiausios įstatyminės instancijos 1989 m. nuosprendį, vėl giriamas MRP. Tuo kaip tyčia patvirtinama jo kaip pirmojo, įžanginio agresijų veiksmo reikšmė.

Sakoma, sovietų okupacijos

nebuvo, kadangi SSRS oficialiai nepaskelbė Lietuvai karo, tik šiaipsau atvažiavo su tankais, pakeitė valdžią ir pradėjo tampyti marionetes. O paskelbė iš tikrųjų ne karą, bet okupaciją – **rytoj mūsų kariuomenė užims Lietuvą!** Toks užėmimas, matote, nėra okupacija. Tada nėra nė aneksijos, o kad Rusija 1991-1992 m. sutartimi pripažino ir pasmerkė sovietinę Lietuvos aneksiją kaip apgailėtiną ir atitaisytiną faktą, tai tuo blogiau faktams. Stalino Reicho žlugimas skelbiamas didžiausia XX a. tragedija. O tragediją sukėlė, be kitų priežasčių, ir vienos nedidelės tautos nekantrus noras atgauti laisvę.

Dar išgirdom, kad gal “ne teisėtai” atgavom nepriklausomybę. Oficiali Rusijos nuostata toje pačioje 1991-1992 m. sutartyje, kurią pasirašė Rusijos prezidentas, ratifikavo Rusijos Valstybės Dūma, o ratifikaciniais raštais apsikeitėme 1992 m. gegužės 4 d., tai atkurtos Lietuvos valstybės pripažinimas pagal 1990-03-11 aktus. Todėl tik nereikia leistis į dirbtinai provokuojamus ginčus. Manau, kad Rusijos diplomatija jau gailisi sumaniusi gegužės 9 d. šou, nes atrodo vis blogiau, o Europa pradeda aiškiau mąstyti. JAV prezidento, Danijos premjero, komisaro Verheugen vertinimai tokie, kokių nesitikėjo nei Ivanov, nei Jastržembskij. Tikiuosi, teisingų dalykų pasakys ir Europos Parlamentas, nors Komisija pasirodė liūdnokai: atseit, ateitis svarbesnė už tiesą. Prisimenant Šventojo Rašto nuostatą, jog

“tiesa padarys jus laisvus”, iš-eitų, kad Europos Komisija pasisako už nelaisvą ateitį.

Mums vertėtų tobulinti karo ir okupacijos sampratas. Ar karinė okupacija nėra karo tąsa? Okupuotoje teritorijoje vykdoma ginkluota prievarta, ypač prieš civilius, yra karo nusikaltimai. Tą sako ir mūsų Baudžiamasis kodeksas: nekalbant jau apie žudymus, trėmimai į okupuojančią šalį yra tokie patys karo nusikaltimai, kuriems nėra senaties. Jų vykdytojai – karo nusikaltėliai. Slepianti šalis yra karo nusikaltėlių slėpėja ir gynėja. Lygiai taip pat šalis, kuri naudodamasi savo galia – force majeure padėtimi – pagrobė okupuotos šalies žmonių taupomuosius indėlius ir 1940 m., ir 1990 m., yra plėšikė. Norėdama būti kitokia, turės gražinti, pavyzdžiui, tuos konkrečius indėlius. Padėkime Rusijai apsisvalyti bent nuo šio nusikaltimo. Kaip ir karo nusikaltimų atveju, čia matau teisingesnį Lietuvos diplomatijai kelią – siūlyti spręsti konkrečius dalykus, kad ir po vieną, ir skelbti viešai apie tas pastangas, aišku ir apie rusijos daromą pažangą.

PABAIGAI – CITATOS IŠ J. STALINO MINČIŲ

1939 m. rugpjūčio 19 d., politbiuras. Ligi MRP pasirašymo likę keturios dienos. Diktatorius kalba aukštesniems “partijos” draugams:

“Taikos metu negalime išplėsti komunistų judėjimo visoje Europoje iki tokios jėgos, kad bolševikų partija užgrobtų valdžią. Šios partijos diktatūra darosi galima tik kaip didelio karo pasekmė. Mes darome pasirinkimą ir jis yra aiškus.

Mes turime priimti Vokietijos pasiūlymą...”

“Vokietija duoda mums laisvas rankas Baltijos šalyse ir neprieštarauja Besarabijos susigrąžinimui į SSRS. Vokietija yra pasirengusi nusileisti mums duodama įtakos sferą Rumunijoje, Bulgarijoje ir Vengrijoje. Jugoslavijos klausimas tebelieka atviras.”

“Mūsų tikslas yra padėti Vokietijai kariauti tiek ilgai, kiek ji galės, numatant, kad Anglija ir Prancūzija neturės jėgų iverkti sovietinę Vokietiją. Žaisdama neutralumo politiką ir laukdama, kol ateis jos valanda, Sovietų Sąjunga teiks skolinamąją pagalbą šiandieninei Vokietijai ir teiks jai žaliavas ir maistą.”

“Tuo pačiu metu mes turime vesti aktyvę komunistų propagandą, nukreiptą į anglo-prancūziškąjį bloką ir pirmiausia Prancūzijoje. /.../ Mes neabejojame dėl mūsų prancūzų draugų. Virš viso kito, jų užduotis bus sugriauti ir demoralizuoti Prancūzijos kariuomenę ir policiją. Jei šis parengiamasis darbas bus atliktas patenkinamai, Sovietų Vokietijos saugumas yra garantuotas. Panašiai tai užtikrins Prancūzijos sovietizavimą.”

“Draugai! Sovietų Sąjungos, darbininkų šalies interesus yra, tas kad karas prasidėtų tarp Reicho ir kapitalistinio Anglijos-Prancūzijos bloko. Viskas turi būti padaryta, kad karas tęstųsi taip ilgai, kaip tik galima, kad abi pusės taptų išsekintos...”

Įdomu, ar Prancūzijos prezidentas padės gėlių prie Stalino paminklo?

Vilnius, 2005 m. gegužės 6 d.

Aleksas Vitkus

60 METŲ PO JALTOS

IV.

Ta proga sovietų gen. Antono su neslepia panieka generolui Marshall, kuris sakėsi negalįs Bastogne apsuptiems gen. Eisenhower daliniams padėti, pareiškė: “Kokia nauda iš to jūsų aviacijos pranašumo, jei jis veiksmingas tik esant geram orui”.

Vakaruose Hitleris sausio 8 sustabdė savo nepavykusį ir desperatišką puolimą, ir netrukus po to, sausio 30, jis jau paskutinį kartą kalbėjo per radiją vokiečių tautai. Buvusio ryžtumo jau nebesijautė. Priminęs tautai, kad Apvaizda jį apsaugojo liepos 20 d. atentato metu, jis aiškino tai, kaip ženklą, kad jis ir toliau turi tęsti kovą: “Darbininkai – dirbkite, vokiečiai kariai – kovokite, moterys – būkite fanatiškos kaip buvote ir lig šiolei”. Tuo metu rytuose

sovietų generolų Žukov ir Koneiev priešakiniai daliniai buvo jau tik 50 mylių nuo Berlyno.

Kai jų abu didieji vadai, sukręsti paskutinių žinių iš fronto, pajudėjo kelionėn į numatytą Jaltos konferenciją, karinė frontų situacija aiškiai rodė sovietų persvarą. Kad Jaltos konferencijoje nebus lengva, abu turėjo jau žinoti. Stalinas, įsitikinęs savo laimėjimu, nelabai benorėjo skaitytis su Roosevelt arba Churchill siūlymais, nuomonėmis, prašymais ar pageidavimais. Ragindama lenkus sukilti, Raudonoji armija artėja prie Varšuvos. Lenkų patriotai tada sukilo prieš okupantus vokiečius, bet pagalbos iš jau čia pat esančių sovietų nesulaukė. Tai matė ir suprato Churchill, ir dėl to sielosi. Kai sąjungininkai pasiūlė lenkų sukilėliams atskraidinti

Churchill ir Stalinas 1944 m. spalio 30 d. Maskvoje.

Time

pagalbos, Stalinas aiškino, kad rusai neleis jiems pasinaudoti savo aerodromais, kadangi jie būk tai esą reikalingi jiems patiems. Stalino tikslas buvo, kad malšinant sukilimą, vokiečiai išžudytų kuo daugiau lenkų patriotų, kurie galėjo būti sovietams pavojingi ateityje.

Churchill ir Roosevelt 1944 m. rugsėjį dar kartą susitiko Quebec mieste, Kanadoje, ir ten kalbėjo apie šią Varšuvos sukilimo problemą, bet nieko padėti negalėjo. Churchill tuomet pastebėjo kaip prastai atrodė nu-

vargęs Amerikos prezidentas, kuris buvo sunegalavęs jau ir per Teheran konferenciją.

Rudenį Churchill pasiūlė prezidentui dar vieną visų trijų Didžiųjų konferenciją, bet Roosevelt atsisakinėjo. Jam rūpėjo ateinantys prezidentiniai rinkimai, jis pats jautėsi nesveikuojąs, ir jis siūlė Churchill vienam vykti į Maskvą susitikti su Stalinu. Churchill atvyko į Kremlių spalio mėnesį, ir ten praleido dešimt dienų, bandydamas ginti Lenkijos reikalus, ir aptarti Balkanų ateitį. Abu pagaliau su-

tiko, kad Rumunija ir Bulgarija bus Rusijos interesų zonoje, o Graikija – anglų. Savo atsiminimuose Churchill rašo, kad dėl Vengrijos ir Jugoslavijos abu susitarė taikingai: 50:50. Ar čia vėl neprisimena Muencheno 1938 m. konferencija? Pasirodo, kad ne vien Chamberlain mokėjo padalinti Čekoslovakiją, nepakvietęs nei jos atstovų. Churchill tuomet tuo labai pasipiktino, bet po šešių metų tą patį padarė ir su Balkanų kraštais. Negeriau išėjo ir Lietuvai, ir jos kaimynėms.

FDR KELIONĖ Į JALTĄ

Palyginant lengvai laimėjęs rinkimus ir šiaip taip pergyvenęs inauguracijos iškilmės, FDR, nors ir artimiesiems atrodantis labai prastai, pagaliau sutiko keliauti į planuojamą konferenciją. Stalinas griežtai atsisakė vykti iš Sovietų sąjungos teritorijos ir pasiūlė Jaltą, kurortinį Juodosios jūros miestelį, Rusijos Krymo pusiasalyje, kur dažnai vasarodavo caras Nikalaj II.

(Bus daugiau)

JAV Senato Užsienio reikalų komiteto pirmininkas sen. G. Lugar, centre, vadovavo John R. Bolton apklausinėjimui, kurį prezidentas nominavo ambasadoriaus Jungtinėse Tautose pareigoms. Stovi Ohio sen. George V. Voinovich, kuris balsavo prieš jo paskyrimą ambasadoriumi. Komitetas nepritarė jo kandidatūrai ir perdavė tą klausimą išspręsti visiems Senato nariams.

Reuters nuotr.

VALDAS ADAMKUS NE MASKVOJE, BET VILNIUJE!

Internetė perskaitęs, kad Valdas Adamkus II-jo Pasaulinio karo iškilmes vis tik minėjo Lietuvos, o ne Rusijos sostinėje, nusiraminau. Matote, nežiūrint viešai skelbiamų žinių apie apsisprendimą nevykti, vis tik skaičiausi ir su kitokia galimybe. Priežastys tam buvo dvi: okupacijoje išaugintų Lietuvos sluoksnių spaudžiamas, V. Adamkus galėjo “apsigalvoti”; antra, JAV Bushas taip pat galėjo bandyti vilioti ar net “žvejoti”. Galvojau, kad, pvz., Rygoje V. Adamkui susitikus su G. Bush ir apsišeitus įprastais komplimentais, Bush uždės ranką ant Adamkaus peties ir pasakys. “Žinai, Val, aš jau viešai skelbiau, kad suprantu ir gerbiu Tavo apsisprendimą... Tačiau, va, imkim ir kartu dabar nuskriskim mano lėktuvu į Maskvą! Tai bus tarptautinio masto sensacija! How about it?” Ką ir kaip Rygoje susitikę prezidentai kalbėjosi, sužinos ateities istorikai tik šio šimtmečio antroje pusėje. Bet pui, kad V. Adamkaus parodė nugarkaulį ir Maskvon nevyko, nors už šią jo laikyseną man kainuos lažybose pralaimėti keli kavos puodeliai... Na, lažybas pralaimėti dėl norimo reiškinio yra verta: už tą kavą bičiuliams mokėsiu su dideliu malonumu. O dabar – trys punktai rimtai.

Įdomu ir apsisprendimo laikotarpyje buvo reikšminga, kad su atsakymu V. Adamkus ilgo-kai delsė. Jau to delsimas faktas pasauliui ir ypač Rusijai sakė, kad Lietuva nesiels kaip, nesvarbu koku būdu, ištekti trokštanti senmergė. Delsimas

diplomatiniai galėjo būti Putin atsakymo dalimi, net jei eventualiai V. Adamkus ir būtų sutikęs kvietimą priimti. Taip pat galėjo būti diplomatinio meškeriojimu, už kvietimo priėmimą norint iš Rusijos ką nors naudingo Lietuvai išsiderėti. Latvija pasielgė kitaip: kvietimą vienašališkai priėmė, tačiau tuoj pat išėjo viešumon su labai gerai parašytu, Latvijos padėtį karo metu nušviečiančiu memorandumu. Tas memorandumas buvo naudingas ir Lietuvai. Kadangi Baltijos kraštų okupacijos faktas esmėje neskiria, tai memorandumas kalba apie visų trijų valstybių padėtį. Taip pat, nenorint vien tik pamėgdžioti latvius, Lietuvai teko ieškoti kitokio, bent šiek tiek originalesnio sprendimo.

Nėra abejonės, kad, sprendimo bėgyje ir po jo, V. Adamkui teko patirti politinį spaudimą. Bene ryškiausiai prezidentą ragino kvietimą priimti su Rusija prekiaujantys Lietuvos verslininkai. Buvo ir kitokių motyvų, kaip, pav., pagarba žuvusiems kariams, reikalas užmiršti praeities skriaudas (nors iškilmes ruoštos paminėti su skriaudomis rišamą praeities įvyki...), nepasirodyti nedraugiškiems Rusijai ir t.t. Įdomu ir charakteringa gali būti iš vis V. Adamkaus antrajai kadencijai, kad visi raginimai vykti į Maskvą, prieš ir po sprendimo paskelbimo, buvo labai saikūs, politiniai korektiški. Čia aiškiau kaip politinei civilizacijai pribrendusią Lietuvos visuomenę ir didelį V. Adamkaus autoritetą, kurio nematėme jo pirmosios kadenci-

jos bėgyje. Tai teigiamas reiškinys.

Sprendimui į Maskvą nevykti prez. V. Adamkus buvo tikrai ideali asmenybė, nes asmeniškai niekas jam negalėjo klijuoti nacių simpatiko etiketės. Matote, vokiečių okupacijos metu, 1943-1944 Lietuvoje, jis veikė pogrindyje ir su buvusio Lietuvos prezidento K. Griniaus sūnumi Liūtu, dabar Vilniuje gyvenančiu Gabrielium Žemkalniu ir JAV esančiu Benium Mačiuka leido pogrindžio laikraštėlį “Jaunime budėk!” Būdami patys moksleivių amžiaus, leidinį irgi skyrė moksleiviams, viso išleido net 16 numerių. Vienas iš jų kolektyvo, G. Žemkalnis, už tai vos išvengė mirties Vokietijos kėlėjimuose. Įsidėmėkime: 18 m. amžiaus prieš nacius savo galva rizikavęs jaunuolis, dabartinis valstybės vadovas atsisakė skristi į Maskvos iškilmes ir pareiškė, kad Lietuva, nors ir gerbdama karo aukas, neišduoda savo tikslų.

V. Adamkui nenuvykus Maskvon, vienintelis vietinis priekaištas galėtų būti ateitin žvelgiančios valstybinės atsakomybės stoka. Jei taip, tai prisiminkime Churchillio teiginį, kad “Gal būt geriau likti neatsakomingu ir teisingu, negu atsakomingu bet neteisingu.” Esu nuomonės, kad V. Adamkus šiuo kart pasielgė ir atsakomai, ir teisingai.

Antanas Dundzila

ŪKIO MINISTRAS KVIEČIASI RUSUS PERIMTI PREKYBĄ

Ūkio ministras, Darbo partijos vadovas Viktoras Uspas-kichas su Rusijos pareigūnais svarsto su juo susijusių įmonių, konkrečiai “Krekenavos agrofimos”, reikalus. Be to, proteguoja minėtą bendrovę svarstant valstybinės reikšmės projektus su Rusija. Apie tai liudija *Eltos* gauti oficialūs dokumentai.

CHICAGO, IL

AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBOS FONDO KREIPIMASIS

Kreipiamės į lietuvių visuomeninės veiklos rėmėjus ir ALT'o darbų rėmėjus, norėdami priminti, kad tolimesnei veiklai būtina finansinė jūsų parama. Surenkamų aukų Vasario 16-osios ir kitomis progomis neužtenka išlaikyti ALTo įstaigą Vašingtone – Jungtinių Amerikos Pabaltiečių Komitetą ir tinkamai tęsti svarbią visuomeninę organizacijos veiklą Lietuvai ir lietuvybei.

Todėl prašome jus šios svarbios veiklos išlaikymą prisiminti rašant savo testamentą ar vardine auka įamžinti mirusiųjų atminimą. Kiekviena auka mums brangi ir vertinga. Visos aukos nurašomos nuo mokesčių. Telefonas pasiteiravimui 773-735-6677. Aukos čekius prašome rašyti ir siųsti:

LOS ANGELES, CA

LOS ANGELES BIRUTIETĖS

Los Angeles Birutiečių pavasario labdaros pietūs šv. Kazimiero parapijos salėje balandžio 17-tą dieną, kaip ir visuomet, praėjo labai sklandžiai, turėjo gerą pasisekimą ir šiai šalpai pasišventusiai moterų grupei atnešė užtarnautos padėkos ir gražaus pelno.

Pirmininkei Alfai Pažiūrienei sunegalavus, programai vadovavo Danguolė Navickienė. Svečias kunigas iš Lietuvos kalbėjo maldą, pagerbtas mirusių narių atminimas, paskaitytas centro pirm. Zuzanos Juškevičienės iš Čikagos sveikinimas. Šaulių vardu žodžiu pasveikino Irena Arienė. Mezzosopranas Janina Čekanauskienė, muz. Viktorui Raliui akompanuojant, padainavo dainų ir arijų, už ką gavo šiltų plojimų ir puokštes gėlių. Mes esame persunkti naujos muzikos ir modernių dainų. Taip miela buvo paklausti visą amžių girdėtų ir mylėtų melodijų. Dėkui solistei ir jos akompanatoriui.

Buvo kulinarės Antaninos Uldukienės ir jos padėjėjų gardžiai paruošti pietūs, vynas, kava ir tortai. Loteriją sklan-

Lithuanian American Council Foundation, 6500 S. Pulaski Road, Chicago, IL 60629.

LIETUVOS KONSULATAS RENGĖ ES ŠVENTĘ

Lietuvos ir kitų Europos Sąjungos šalių konsolatai Čikagoje gegužės 9 dieną šventė Europos Sąjungos šventę Čikagos kultūros centre, kuriame dalyvavo Čikagos miesto ir Ilinoio valstijos politikai, verslininkai, visuomenės atstovai.

Lietuvos konsulas, kaip ir kitos Europos Sąjungos šalių narių diplomatinės arba prekybos atstovybės Čikagoje, surengė savo stovą.

Lietuvos stovas supažindino renginio dalyvius apie šalį, buvo platinami informaciniai leidiniai, konsulato darbuotojai konsultavo besidominčius apie Lietuvą jos istoriją, politinę ir ekonominę raidą, kultūrą. Prie Lietuvos stendo svečiai galėjo paragauti lietuviško alauso.

LR konsulato inf.

džiai pravedė jaunų ponių ir panelių talkinamas rež. Algis Žemaitaitis. Akordeonu skardžiai grojo ir dainavo Česlovas Geštautas, kartais įsijungiant ir grupei iš publikos.

Vyną ant stalų, savo mirusios motinos atminimui paaukojo Vitalis Lembergas. Gėlės – Emos Dovydaitienės dovana Birutietėms. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštienės Birutės Los Angeles skyrius, nors ir ne visai laikosi siaurų, ir kai kuriais atvejais varžančių, iš Lietuvos, prieš pusšimtį metų atsivežtų įstatų, nepailsdamas ir nenutraukdamas, visą laiką, visą tą daugybę metų, ištikimai ir dosniai remia ir šelpia tuos, kuriems tos pagalbos, pagal jų nuožiūrą ir demokratiškai nutarus, tuo metu labiausiai reikia. Bravo LA Birutietės ir geriausios sėkmės ateiviai!

Rūta Sakienė

ST. PETERSBURG, FL

Motinos dienos minėjimas klube vyko gegužės 8 d. Visos mamytės ir močiutės, atvykusios į klubą buvo specialiai pagerbtos. Įdomią meninę programą atliko svečiai menininkai, kurie atvykę į Floridos apygardos suvažiavimą, taip pat maloniai sutiko atlikti programą skirtą Motinos dienai klube.

Velykos St. Peterburge. Kovo 27 d. St. Peterburgo lietuviai, pasimeldę Šv. Vardo bažnyčioje, kur gražų, šventinį pamokslą pasakė kan. Bernardas Talaišis, o giedojo mišrus giesmininkų vienetas, susirinko iškilmingų pietų į gražiai, šventiškai papuoštą Lietuvių klubo salę. Pietums prasidėjus, klubo pirmininkė Angelė

(Nukelta į 10 psl.)

**LIETUVIŲ RADIOJO PROGRAMA girdima pirmadieniais
9:00-9:30 val. vak. iš WPAT stoties 930 AM banga.**

Dėl pranešimų ir skelbimų kreiptis dr. Giedrė Kumpikas, 82-32 Bell Blvd., Hollis Hills, NY 11427. Tel. (718) 776-1687. Fax: (718) 479-8923. E-mail: amberwings@mac.com

LIETUVA IR PASAULIS

Lietuvos Užsienio reikalų ministras Antanas Valionis "nepadorių ir cinišku požiūriu" pavadino Rusijos užsienio reikalų ministro pavaduotojo Viktor Čižov pareiškimą, esą "vienas Baltijos šalių vadovų šiandien yra vienintelis gyvas valstybės vadovas, kovojęs vokiečių pusėje". "Tai nepadorus ir ciniškas požiūris. Jei bandyta užsiminti apie Lietuvos prezidentą V.Adamkų, tai turime dar kartą priminti: V.Adamkus tuo metu buvo Lietuvos ginkluoto pasipriešinimo prieš sovietų okupaciją dalyvis, ir toks pasipriešinimas vyko iki pat praėjusio amžiaus 6-ojo dešimtmečio", - sakė A.Valionis.

Baltijos valstybės falsifikuoja istoriją, o Latvija siekia peržiūrėti dabartines Europos sienas, per interviu Vokietijos dienraščiui *Welt* pareiškė Rusijos ambasadorius Vokietijoje Vladimir Kotenev. Jis taip pat pažymėjo, kad Europoje nekuriamas joks antiamerikietiškas aljansas. Ambasadorius į *Welt* klausimą apie Baltijos valstybių vadovų žiniasklaidoje vykdomą kampaniją, nukreiptą prieš gegužės 9-osios iškilmes Maskvoje, atsakė: "Lietuva ir Estija neatvyko, nes norėtų perrašyti pokario istoriją. Tačiau labiausiai Antrojo pasaulinio karo istoriją falsifikuoja Latvija, kurioje oficialiai švenčiamas SS divizijos jubiliejus". Latviai kovojo prieš komunistus.

Latvijos užsienio reikalų ministerija gegužės 10 nusiuntė Rusijos ambasadai notą, kurioje pažymima, kad pastaruoju metu buvo mėginama trukdyti dirbti Latvijos žiniasklaidos atstovams Rusijoje. Rusijos milicija Pskovo srities Pytalovo rajone sulaikė Latvijos televizijos žurnalistus ir atėmė iš jų filmuotą medžiagą apie Abrenę. Žurnalistas Ivas Kiršblatas ir operatorius Maris Jirgensonas Abrenės apylinkėse rengė siužetą apie Pergalės dieną, kai prie geležinkelio stoties juos sulaikė du milicininkai. Žurnalistai turėjo visus reikiamus dokumentus, bet į jų paaiškinimus nebuvo atsižvelgta, jie buvo priversti sunaikinti nufilmuotą medžiagą. Žurnalistai buvo išsiųsti iš Rusijos. Be to, buvo sugadintas Latvijos televizijos turtas - išdaužtas automobilio langas.

Vakarų spauda pastarosiomis savaitėmis itin daug dėmesio skiria Baltijos šalių ir Rusijos santykiams. Įtakingas JAV dienraštis *Washington Post* teigiamai vertina prezidento George W. Bush Latvijoje išsakytas mintis, kuriomis Jungtinių Valstijų vadovas kritiškai atsiliepė apie Jaltos susitarimus ir teigia, jog V.Putin taip pat derėjo pasmerkti sovietinę Baltijos valstybių okupaciją. Jungtinių Valstijų dienraščio *Washington Post* korespondentė **Anne Applebaum** atkreipia dėmesį, kad Jungtinių Valstijų prezidentas **George W. Bush** **atsiprašė už Amerikos vadovų vaidmenį Jaltos konferencijoje**. "Praėjusią savaitę G.W.Bush atsiprašė už 1945 m. Jaltos susitarimus, kurie pateisino sovietų kontrolę Rytų Europoje, - primena *Washington Post*. - Kalbėdamas Latvijoje, (...) G.W.Bush pareiškė, kad Jaltoje Franklin D. Roosevelt, Winston Churchill ir Josif Stalin susitarimas "buvo neteisingas, kaip ir Miuncheno bei Molotov-Ribbentrop paktai. Dar kartą derantis galingosioms pasaulio valstybėms buvo paaukota mažųjų laisvė".

Europos Sąjungos (ES) atstovai "užkulisčiuose" dirba su Baltijos šalimis, kad būtų sprendžiamos jose gyvenančių rusakalbių problemos, pranešė žurnalistams Rusijos prezidento specialusis atstovas santykiams su Europos Sąjunga Sergej Jastržemskij. ES atstovai "diplomatiniiais kanalais ir užkulisčiuose dirba su Pabaltijo šalimis, kad būtų sprendžiamos tautinių mažumų problemos", - sakė jis. "Aš tą žinau tiksliai. Ir esu tikras, kad po šio susitikimo jie dirbs dar atkakliau", - pabrėžė S. Jastržemskij. Tai sakydamas jis atkreipė dėmesį į Liuksemburgo ministro pirmininko Jean-Claude Juncker žodžius, kad "yra klausimų, kurių viešas svarstymas nepadeda jų išspręsti".

ES užsienio politikos vadovas Javier Solana savo ruožtu pareiškė, kad ES pasistengs padėti Latvijos ir Estijos tautinėms mažumoms gauti šių šalių pilietybę. "Sunku suprasti, kodėl šiose šalyse žmonės neturi pasų", - sakė J.Solana radijo stoties "Echo Moskv" eteryje. Pasak jo, "tai išsprendžiamas klausimas, net jei jo negalima išspręsti per keletą artimiausių valandų". "Mes, Europos Sąjunga, savo ruožtu padarysime viską, kas įmanoma, kad ši problema būtų išspręsta", - pabrėžė J.Solana. Jis taip pat išreiškė viltį, kad Rusija pasirašys sienos sutartis su Latvija ir Estija.

PRENUMERUOKITE DIRVĄ

METAMS - \$55,
PUSEI METŲ - \$40,
PIRMA KLASE - \$78,
ORO PAŠTU Į UŽSIENĮ
METAMS - \$130.00

Lietuvos Seimo pirmininkas Artūras Paulauskas (centre) 2005 m. gegužės 9 d. susitiko su JAV Kongreso delegacija, vadovaujama Jack Kingston. Kairėje JAV ambasadorius S. Mull. *Linos Žilytės nuotr.*

RUSIJAI IŠMOKTI PRIPAŽINTI NUSIKALTIMUS

Vilnius, gegužės 9 d. (ELTA). Opozicijos vadovo Andriaus Kubiliaus nuomone, šiandien, gegužės 9-ąją, drąsiai galima pasakyti: gerai, kad nevažiavome į Maskvą.

“Su Rusija geri, normalūs santykiai bus tik tada, kai Rusija turės gerus, normalius santykius su savo istorija: tai yra išmoks didžiulis tu, kas buvo didinga, bet taip pat išmoks pripažinti nusikaltimus, už kuriuos yra atsakingi jos pirmta-

kai, ir už juos atsiprašyti”, - spaudos konferencijoje sakė A. Kubilius. Anot jo, gegužės 9-oji - tai moralinis testas Rusijai ir tuo pačiu tai testas visam Vakarų pasauliui. “Rusija šio testo be Vakarų pagalbos nesugeba išlaikyti”, - pastebėjo jis. Pasak A. Kubiliaus, mes turime įtikinti Vakarus, kad reikia padėti Rusijai išlaikyti moralinį testą. “Apie tai kalbame jau penkiolika metų, bet, regis, tik dabar Vakarai pradeda suprasti,

kad Antrasis pasaulinis karas turi kelias skirtingas pabaigos datas”, - sakė politikas. Anot jo Vakarams karas baigėsi gegužės 8 d. “Mums jis baigėsi tik subyrėjus Sovietų Sąjungai ir išėjus okupacinei kariuomenei. Dabar ir mes, ir Rusija išgyvename pokarinį sindromą: mes bijome Rusijos požiūrio į istoriją, Rusija bijo žalos atlyginimo ir todėl apie istoriją šneka nesąmones”, - sakė Tėvynės sąjungos pirmininkas A. Kubilius.

ATVIRAS LAIŠKAS, KURIAME SMERKIAMA IŠKILMIŲ MASKVOJE "IRONIJA"

London, gegužės 9 d. Įtakingas Didžiosios Britanijos laikraštis *Financial Times* išspausdino atvirą laišką, kurį pasirašė 71-as garsus visuomenės ir politikos veikėjas ir kuriame pasirinkimas 60-ąsias Antrojo pasaulinio karo pabaigos Europoje metines minėti Maskvoje vadinamas ironišku.

Tarp ši laišką, kuris skelbiamas tarp dienraščio skelbimų, pasirašiusių žmonių yra žinoma sovietinės eros disidentė **Elena Bonner**, buvęs Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos - Atkuriamojo Seimo pirmininkas **Vytautas Landsbergis**, kiti politikai, buvę diplomatai ir ekspertai. "Nors pačios metinės, be abejonės, yra derama proga švęsti vieną didžiausių žmonių pergalių prieš tironiją, manome, kad šio renginio vieta visiškai nedera prie pagrindinių principų, dėl kurių ta istorinė Antrojo pasaulinio karo pergalė buvo pasiekta", - rašoma laiške. "Praėjus šešiams dešimtmečiams po to, kai Europoje buvo nugalėtas fašistinis despotizmas, pačios Rusijos pilietinės laisvės, politinės laisvės, įstatymo valdžia ir demokratinės institucijos yra itin silpnos ir trapios, - rašoma toliau. - Išties labai ironiška, kad vienas mažiausiai demokratiškų Europoje ir vienas labiausiai represinių režimų šiandien priims laisvų pasaulio šalių vadovų sambūrį

žemyno išvadavimui švęsti". Laiško tekstą parengė JAV "Projektas dėl pereinamųjų demokratijų" (Project on Transitional Democracies), kuris siekia paspartinti reformas buvusioje sovietinėje erdvėje ir jos integraciją su Vakarais. "Kaip tik tuo metu, kai pačios Maskvos atsidavimas demokratijos ir teisingumo principams yra rimtai sumažėjęs, ... mums atrodo, kad rinktis ten pagerbti kulminacinės XX amžiaus aukos už Europos laisvę yra pasityčiojimas iš šios progos, - toliau rašoma laiške. - Rusijos atsiaraukimas nuo laisvės ir de-

mokratijos posovietinės eros (metu) niekada neatrodė toks greitas ar tokio plataus masto".

"Raginame Jungtinių Valstijų ir Europos aukšto rango atstovus, kurie vyksta į Maskvą dalyvauti šios dienos renginyje, supažindinti Rusijos vadovybę su rimtu mūsų susirūpinimu dėl šiandieninės demokratijos ir teisingumo principų erozijos Rusijoje".

Be E.Bonner, kuri yra Nobelio taikos premijos laureato Andrej Sacharov žmona, ir V.Landsbergio, laišką pasirašė ir buvęs Estijos premjeras Martas Laaras, taip pat - buvęs Bulgarijos premjeras Filip Dimitrov.

(Atkelta iš 1 psl.)
LIETUVOS VADOVAI...

Jie nuėjo labai sunkų kelią, jis buvo kitoks, tikslai buvo kiti”, - kalbėjo Vyriausybės vadovas.

Seimo opozicijos pirmininko, konservatorių vadovo Andriaus Kubiliaus manymu, “susitaiko visi, atgulę po žeme, ir pagarba jiems neturi būti istorijos įkaitė. O gyvųjų atmintyje istorija palieka savo režius, ir nereikia bandyti per jėgą tuos režius išnaikinti”.

Po žuvusiųjų pagerbimo ceremonijų Antakalnyje ir Paneoriuose prezidentas V. Adamkus nuvyko į **Pirčiupius**, kur padėjo vainiką prie paminklo aukoms atminti, aplankė Pirčiupių kapines, susitiko su kaimo gyventojais, likusiais gyvais

Pirčiupių tragedijos liudininkais. Iš Pirčiupių prezidentas, lydimas kitų Antrojo pasaulinio karo aukoms pagerbti skirtų renginių dalyvių, nuvyko į Lazdijų rajoną, **Kalniškės mūšio vietą**. Čia jis padėjo vainiką prie “Didvyrių kalno” paminklo. Kalniškėje 1945 m. gegužės 16 d. Lietuvos partizanai susikovė su sovietų NKVD kariuomene.

V. Adamkus, kalbėdamas gausiai susirinkusiems žmonėms, sakė lenkiąs galvą prieš vyrus ir moteris, kurie atidavė didžiausią auką - savo gyvybes.

“Norėčiau, kad jų laisvės idėjas, kovingą, tvirtą dvasią ir viltį perimtų mūsų jaunoji karta, kuri kuria ir kurs Lietuvos ateitį”, - kalbėjo prezidentas.

KVIETIMAS CLEVELANDO DAINININKAMS!

Po penkiolikos metų pertraukos, 2006 m. liepos 2 d., Čikagoje, Illinois universiteto pavilijone vyks aštuntoji Lietuvių dainų šventė. Šventės organizacinio komiteto pirmininkas – Audrius Polikaitis, meno vadovė- Rita Klorienė. Lig šiol yra užsiregistravę 25 chorai iš įvairių Jungtinių Amerikos Valstijų ir Kanados miestų. Iš Clevelando yra užsiregistravę: Dievo Motinos parapijos choras “Exultate”, vadovė Rita Klorienė, Šv. Kazimiero lituanistinės mokyklos choras, vadovė Audronė Majorovienė, vedėja Aida Bubulytė-O’Meara ir Aušros aukštesnioji mokykla, vedėja Vida Bučmienė. Tačiau yra nemažai žmonių, kurie nepriklauso chorams, bet norėtų dalyvauti šioj šventėje. Jei atsirastų užtektinai norinčių šventėje dalyvauti, būtų įmanoma sudaryti grupę, kuri atskirai mokintųsi vien Dainų šventės mišraus choro repertuarą. Repeticijos laikas

būtų nustatytas pagal susitarimą su dalyvaujančiais. Norintys dalyvauti tokioj grupėje ir ruoštis šventei yra kviečiami iki gegužės pabaigos susisiekti su Rita Klorienė telefonu (216) 531-6459 arba pasiųsti žinutę adresu RKliorys@att.net. Susidarius tokiai grupei, repeticijos prasidėtų rugsėjo pradžioj. Tačiau dabar būtina žinoti ar tokia grupė bus sudaroma, nes tos informacijos reikia Dainų šventės rengėjams, kad galėtų tęsti tolimesnius ruošos darbus. Daugiau informacijos apie pačią šventę galite rasti internete Dainų šventės svetainėje: www.dainusvente.org

Visi dainą mylintys žmonės yra mielai kviečiami dalyvauti!

ŠV. JERONIMO PREMIJA – LIETUVOS LITERATŪROS VERTĖJAMS

Lietuvos literatūros vertėjų sąjunga įsteigė premiją, pavadintą vertėjų globėjo šventojo Jeronimo vardu.

Naujoji premija bus skiriama

Poezijos vakaro dalyviai Čikagoje: kun. Rimvydas Adomavičius, Stasė Petersonienė, Stasys Džiugas, Irena Gelažienė, Violeta Pakalniškienė, Kornelijus Jazbutis, Eglė Juodvalkė, Linas Umbrasas, Vitalija Pulokienė, Nijolė Penikaitė, Vilimas Zablockis, Vilija Vakarytė, Daiva Karužaitė, Audrė Budrytė-Nakienė, kuri vadovavo vakaro metu. Sol. N. Penikaitė pajvairino programą dainomis, o jai akompanavo muz. Ričardas Sokas. Poezijos vakaras įvyko balandžio 1 d. “Čiurlionio” galerijoje.

Z. Degučio nuotr.

atsižvelgiant į nuopelnus vertėjo profesijai, meniniam vertimui, meninio vertimo teorijai ir kritikai, vertėjų ugdymui.

Šia premija siekiama įvertinti ir skatinti vertėjo darbą ir indėlį į Lietuvos kultūrą, literatūrą ir kalbą, kultūrų dialogą,

pasaulio elitinės literatūros leidybą, kelti literatūros vertėjų profesijos prestižą. Kandidatūras š. m. premijai gauti iki gegužės 20 d. gali siūlyti Lietuvos literatūros vertėjų sąjungos nariai, kiti vertėjai, leidyklos ir kiti juridiniai asmenys. **LGITIC**

Doloresa Kazragytė

LXIV

MĖNESIŲ DOVANOS

Kometa. Pasirodė Kometa. 1996-ųjų pabaigoje. Pirmą kartą ją pamaciau mieste. Virš daugiaaukščių. Aptarėme su kaimynais. Stebėjomės. Kas vakarą matydavau ją iš balkono.

Kai visai atšalo (rodos, gruodžio pradžioje), atvažiauvau į kaimą. Apie vidurnaktį išeinu į lauką. Žvaigždynai tiesiog kutena galvą. Pasisuku į šiaurės vakarus. O, stebukle! Už šulinio, virš kriaušės, - Kometa! Ne, ne tokia kaip mieste (ten tik kometėlė). Uodega keliskart ilgesnė. Tiesiog nuometas, šleifas; o ji – tokia švytinti, tokia atskira, tokia perspėjanti lyg dangaus pranašas, lyg ženklas, lyg... abejingumas... Tolimas, nesuvokiamas, šaltas Kosmoso abejingumas. Ne. Klydau. Tikriausiai – Šauksmas.

1996-ųjų Kalėdos. Šitu Kalėdų nelemta užmiršti. Baltą naktis. Ežeras, kalvos, keliai, miškas – ištisa baltuma. Esu viena. Turiu žvakę, kalėdaitį, keletą “patiekalų”. Papuošiau savo sodintą eglę prie namo. O Kaip žavingai spindėjo žaislai ant eglutės tame baltume, šviečiant liktarnai. Stebuklas Lauke ta eglė – tikra karalienė. Vienintelė tokia visoje girioje. Troboje šilta. Pavalgiau. Tyla. Nėra televizoriaus. Laikrodį tiksi. Išėjau į vieškelį. Ėjau 5 km žvaigždėtu tuneliu. Ir atgal. Giedojau.

Dainavau. Tylėjau. Girgžt girgžt sniegas. Galvojau, kas dabar vyksta pasaulyje. Kalėdos pasaulyje Taip pat švietė žvaigždynai prieš 2000 metų. Gimė Vaikelis, kuris gyvena ir gyvens su mumis iki amžių pabaigos... Stebuklingas Kūrėjo sumanymas – Meilės dovana.

Stirna. Svečiavausi kitoje ežero pusėje. Grįžtu atgal tiesiausiu, skersai ežerą išmintu taku. Praėjusi gal iki vidurio matau – nuo kranto ateina stirna. Sustojau. Ir ji sustojo. Einu jos link – stovi. Einu dar. Stovi. Ėmiau kalbinti pritūpusi: “Stirnele, nebijok, nebijok...” Pasisuko lyg grįžti atgal ir vėl sustojo. Pasuko galvą, žiūri. Artėju iš lėto. Gal koks 30 metrų mus skiria. Ak, koks grožis! Kokios akys! Visa esybė švari kaip žvilgsnis. Jokios nuodėmės. Dar porą metrų priartėjau ir pritūpiau. “Sveika, - sakau, - aš tavo draugas”. Nusisuko į kranto pusę ir lėtai ėmė eiti. Paėjo, atsisuko, pastovėjo ir vėl eina. Jau užsiropštė į krantą, jau dings... Dar sustojo. Dar atsisuko. Pradingo miške. Tupėjau vidury ežero lyg ko netekusi, lyg išlydėjusi artimą, su kuriuo nelemta būti kartu.

Kregždutė. Pavasaris. Gegužis “verčiasi per galvą”. Virš verandos durų kregždutės “susimūra vojo” lizdą. Laigo ir laigo pirmyn atgal man virš gal-

vos. Ypač rytais ir vakarais. Pykstasi, čirškia. Šeimyninis gyvenimas – ko norėti?

Vieną rytą tik švyst – įlėkė kaip strėlė kregždė pro pravaras verandos duris. Daužosi į langus. Išsigandusi mirtinai daužosi. Pajuto nelaisvę. Stvėriau kažkokį drabužį ir pagavau. Švelniai, suglausdama sparnelius, kad nesiblaškytų, paėmiau į ranką. Laikau nuste binta nepažįstamo artumo: mano grubaus žemiško gyvenimo ir jos mažytės, trapios, neuodėmingai dieviškos egzistencijos. Ta švelni galvelė, viso kūnelio virpėjimas... Kiek energijos, gyvybės Jėgos O akelių žvitumas, o plunksnėlių grožis, švelnumas. Virpan-tis stebuklas. Tyrumas. Sako – “tyras vanduo”. Ir paukštis ty-ras. Paukščiai – tai tyrumas. Paukščiai – angelų žemiškieji broliai. (Žinoma, ir tarp jų yra demonų padermės.)

Paleidau. Purptelėjo į saulę. Į artėjančią vasarą. Į trumpą, tvarkingą ir aiškų savo gyvenimą.

Briedis. Senu, visais metalo lakštais barškančiu “Moskvičiumi” Alė mane vežasi į savo sodybą. Kelias vingiuoja per girią. Staiga tyliai klyk-teliu: per kelią eina briedis. Ne bėga, o eina – lėtai, “koja už kojos”. Aiškiai matyti: tai pasivaikščiojimas. Alė sustabdo mašiną. Žiūrim akis išpūtusios. Didžiulis! Kur ten karvei su juo lygintis. Vos ne visą kelią užima. Ragai – kaip ažuolas be lapų. Didybė. Orumas. Praėjo ir sustojo gal 10 m nuo kelio. Alė išlipo. Briedis stovi

galvą pasukęs į mašiną. Aš išlipau. Briedis stovi. Tarytum sako: “Važiukit sau. Giria mano. Vaikštau kur noriu. Niekur neskubu”. Alė ėmė iš lėto eiti jo link. Briedis irgi paėjo toliau ir sustojo. Ji dar jo link... Tada lėtai nužingsniavo per samanas tolyn. Į miško vėsą. Toks vienas. Toks išmintingas. Mes sėdime “drundaliete” ir kratomės 4 km, o jis eina sau tyliai per minkštas samanas...

Zuikis-vaiduoklis. Tas zuikis mane tiesiog iki drebulio privarė. Persekiotojas kažkoks! Išniro priešais ant kelių miške. Atsukęs pasturgalį žvilgt į mane ir dingo. O didelis! Nemaniau, kad zuikiai tokie dideli. Sumitęs, matyt. Gudrus. Ir pokštų mėgėjas. Paėjau gal 200 m ir vėl: už medžio kamieno styro ausys išlindusios ir užpakalinės kojos. Strykt! Dingo krūmuose. Praėjo gal pusvalandis. Renku sau voveraites. Sekasi neblogai. Kalnelio viršūnėje – vėl zuikis! Žinoma, tas pats. Iš kur bus kitas? Stovi ir spokso. Jis viršuje, aš apačioj. Stovim. Abu nė krust. Kažkoks paukštis kranktelėjo. Zuikis vėl strykt! Dingo. Po geros valandos nusileidau prie didelio raisto. Vėl tas zuikis! Žvilgt į mane ir – šuoliais, šuoliais raisto pakraščiu. Sustojo prie eglės, dar pasižiūrėjo ir dingo. Daugiau nemačiau. Vaidenasi? Ar gali zuikis taip persekioti vargšę grybautoją?

Žalčiai. Žalčio nebuvau mačiusi. Tik zoologijos sode.

Karšta rugpjūčio pabaiga.

Nusimaužiau. Džiūstu ant lieptelio. Ir... matau žaltį: nykščio storumo, juosvas, ilgas, nuostabiai geltona švytinti “karūnėlė”. Plaukia palei krantą. Beveik šliaužia smėliuku. Įkišu ranką į vandenį, judina: žaltys pasuko manęs link. Liežuviukas švytruoja, “karūna” linksmai švyti. Sustojo už metro ir nuplaukė po tilteliu. Žiūriu – kitas atplaukia! Šiek tiek mažesnis. Jo “moteris” – pagalvojau. Ir tas po tiltuku palindo. Nespėjau atsigauti – atplaukia dar du! Plonučiai kaip pieštukėliai. Bet “karūnėlės” šviečia. Grožybė tos “karūnėlės”. Abu žalčiukai – irgi po tilteliu. Po nedidelės pauzės matau: rangosi į krantą. Visi iš eilės. Karaliukai. Nemėgau tų, kurie raitosi. Pasirodo, žalčiai simpatiški. Tos šviečiančios geltonos dėmelės suteikia jiems kažkokio linksmumo ir simpatiškumo. “Žalty tu!” – koks gražus keiksmazodis. Tad gal “žalčiuokimės” kiek širdis geidžia, tik nesikeikim tarptautiškai... Keiksmas – suodžiai, prilipę prie širdies. Nereikia.

Žiema. Vėjai nuplėšė visus lapus nuo ežerėlio beržų. Ežerėlis “apsinuogino”. Atsivėrė: patamsėjęs, susikaupęs, rimtas. Vanduo virs ledu. Teks užmigti. Nieko neveikti. Vėžys joks nebeatplauks prie tiltelio, joks vabalaitis. Kur vis dingo? Kaip žiemos? Sėkmės jums, vabalai, žuvis, vėžiai... Saldžių sapnų. O tu, mano ežeraiti, tu, sustingusi ašara, lauk manęs... Sudie, brangiausias! Iki pasimatymo!

Keliaukime toliau.

A. † A. KAROLIS MILKOVAITIS

A.a. Karolis Milkovaitis

2005 m. gegužės 5-tą dieną, trumpai pasirgęs, Kalifornijoje mirė žurnalistas, rašytojas, plačiai žinomas visuomenės veikėjas a.a. Karolis Milkovaitis, gimęs 1915 m. kovo 28 dieną Pilviškiuose, Vilkaviškio apskr., pačioje Suvalkijos širdyje. Dirbo ir gyveno Kaune Priešgaisrinėje apsaugoje, kapitono pareigose. Nuo nacių okupantų apsaugojo 250 Kauno miesto tarnautojų, organizuodamas neva reikalingus priešgaisrinės ir priešlėktuvinės apsaugos pagalbinis būrius.

1944 m. pasitraukė Vokietijon, kur Regensburgo ir Luebecko lietuvių pabėgėlių stovyklose buvo komendantas. Jau Lietuvoje ir Vokietijos stovyklose reiškėsi spaudoje.

1950 m. atvyko į Čikagą,

kur baigė Belmonto Technikos mokyklą, po to ketverius metus studijavo pramonės inžineriją. Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Čikagos skyriaus pirmininkas, Šaulių s-gos pirmininkas, jų garbės narys, Žurnalistų s-gos narys, Centro valdybos vicepirmininkas veik dvidešimt metų žurnalo *Pensininkas* redaktorius. Daugelio komitetų, tarybų narys, vicepirmininkas, arba pirmininkas. Beveik prieš 20 metų su žmona Elena atvyko Kalifornijon pensijos metus praleisti arčiau dukterų šeimos, apsigyveno Yorba Linda, Los Angeles priemiestyje. Čia greitai įsijungė į Los Angeles lietuvių veiklą, aktyvus Tautinės Sąjungos Los Angeles skyriaus narys, kai Sąjungos vadovybė buvo Kalifornijoje – Sąjungos sekretorius. Aktyvus šaulių ir ramovėnų skyrių narys, daugelio tų organizacijų patriotinių renginių prelegentas ir svarių, aktualių straipsnių lietuviškoje spaudoje autorius. Parašė eilėraščių rinkinį “Ledinės kregždės”, “Saulėtekio upės”, rinktinę “Akimirkų amžinybės”, romaną “Slibinų miške”.

Ilsisi a.a. Karolis Milkovaitis greta savo mylimos, prieš ketvertą mėnesių mirusios žmonos Elenos. Liko liūdėti dukra Rita Gorsky ir jos šeima. Liūdi ir labai jo pasiges jį žinojusi ir gerbusi plati lietuviškoji išeivija.

Rūta Sakienė

(Atkelta iš 7 psl.)

ST. PETERSBURG...

Karnienė pasveikino visus svečius su pavasario švente ir pravedė tradicines velykaičių muštynes, kurias laimėjusiai Janinai Grunwaldienei buvo įteiktas šampano butelis. Pietūs susidėjo iš šiltų ir šaltų užkandžių, paruoštų nuolatinių klubo virėjų Nijolės ir Kosto Dimų. Buvo skelbtas ir velykaičių marginimo konkursas, tačiau jame dalyvavo tik vieninga Irena Gudaitienė, tai jai ir atiteko nugalėtojos premija. Viso pietavo virš 200 asmenų.

Tarptautinis festivalis.

Kovo mėn. 16-20 dienomis St. Peterburge vyko jau 30-tasis Tarptautinis festivalis – Folk Fair, kurį rengė St. Petersburg International Folk Fair Society. Jame dalyvavo 34 tautybės. St. Peterburgo Lietuvių klubas buvo vienas iš 13 pirmųjų vienetų, įsteigusių SPIFFS ir surengusių pirmąjį festivalį 1976 metais, kada buvo ypatingai svarbu parodyti Festivalio lankytojams kad Lietuva nėra Rusijos dalis, bet atskira valstybė, turinti savo kalbą, papročius ir trokštanti vėl išsilaivinti iš Sovietų sąjungos jungo. Daugelį metų klubas dalyvavo festivalyje su programa – chorų ar tautiniais šokiais, tautinio meno paroda ir lietuvišku maistu, kuris turėdavo didelį pasisekimą lankytojų tarpe. Šiuo metu, neatsirandant savanorių maisto paruošėjų, pasitenkinama tik dalyvavimu programoje ir tautinio meno paroda.

Šiais metais lietuvių pro-

namelių, nes ką gi kita darysi, jei jų neturi. Tik jau pastoviau apsistoję ilgesniam laikui, dažniausiai visam likusiam gyvenimui, apsirūpinam ir nameliais. Tačiau noriu apžvelgti ne kieno nors asmeniškų namelius, o tuos, kuriuos turėjo Britanijos lietuviai Londone ir kurie buvo to krašto to mūsų tautiečių veiklos centras.

Suorganizavus D. Britanijos Lietuvių Sąjungą (DBLS), tuoj pat susirūpinta spauda, iš pradžių leistas rotatorium spausdinamas biuletenis, netrukus iš jo išsirutuliojo Algirdo Kaulėno redaguojamas *Britanijos lietuvis*, ir prisiglausta išsinuomotoje buvusioje arkli-dėje.

Ten patalpa buvo ir menka ir neišvaizdi. Tačiau saviems namams pirkti neturėta pinigų. Tai 1950 m. liepos mėn. įsteigiama Lietuvių namų Bendrovė (LNB), lietuviai ėmė pirkti akcijas, bet nerangiai. Teko prašinėti, raginti, ir namai Holland Park nupirkti, žinoma, skolon tik 1950 m. rudenį. Jie pasirodė netikę.

(Bus daugiau)

Inž. EUGENIJŲ BARTKŲ,

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos vicepirmininką,
sveikiname gimtadienio dienos proga,
linkime geros sveikatos
ir daug saulėtų dienų!

ALTS Valdyba

gramoje dalyvavo tautinių šokių ansamblis “Mikitukas” iš Varėnos, kuris ir buvo pagrindinis programos atlikėjas Festivalyje, džiuginęs dalyvaujančius lietuvius ir kitus lankytojus savo jaunatvišku miklumu. Ansamblis susilaukė daug aplo-dismentų iš publikos ir gražaus įvertinimo iš SPIFFS vadovybės. Jie išdidžiai žygiavo didžiajame Festivalio parade, dėvėdami mūsų tautinius drabužius ir nešdami lietuvišką vėliavą. “Mikitukas” dalyvavo programoje visas 5 dienas, kai kada po du kartus per dieną.

Lietuvių klubo valdyba gavo visą eilę laiškų, kuriuose dėkojama klubui už parūpinimą tokios gražios programos atsikviečiant ansamblį iš Lietuvos.

“Dainava” St. Peterburge. Balandžio mėn 23 d. apylinkių lietuviai ir kitataučiai turėjo progos pasigėrėti mūsų lietuvišku liaudies menu – dainomis ir šokiais, kuriuos atliko liaudies dainų ir šokių ansamblis “Dainava”. Tai 24 žmonių ansamblis iš Alytaus, jau kelinti metai amerikiečių kvietimu besilankęs Amerikoje. Pasak žiūrovų (jų tarpe buvo ir gana daug amerikiečių), tai buvo jei ne pats geriausias tai vienas iš geriausių matytų tos rūšies ansamblių, kurio programą gali stebėti ir lietuviškai nesuprantas asmuo. Dvi valandos prabėgo nejučiomis, nes dainos ir šokiai, atliekami pakaitomis.

“Lietuvių žinios” balandis 2005 Nr. 346.

A.† A. JONAS PETRONIUI,

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Tarybos nariui, iškeliavus amžinybėn, jo žmonai JULIJAI, sūnui DAINIUI, dukrai DAINAI su šeimomis, giminėms ir artimiesiems, reiškiamo gilią užuojautą.

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Valdyba

Amžinybėn iškeliavo mūsų skyriaus narys ir globėjas, Tautinių Namų garbės pirmininkas

A.† A. JONAS PETRONIS.

Giliai nuliūdę, užuojautą reiškiamo skyriaus narei, Velionio žmonai JULIJAI, sūnui DAINIUI ir dukrai DAINAI, jų šeimoms ir kitiems artimiesiems.

ALT S-gos Los Angeles skyriaus Valdyba ir nariai

VYRESNIEJI SUKŪRĖ, O JAUNESNIEJI BAIGIA PRARASTI

Kaip vyko Britanijos lietuvių visuomeninio turto naikinimas

Kazys Barėnas

X.

Jis 2003 m. Nr.9 pasisakė, kad turįs tris laiškus, kuriuose keliamos atskirų asmenų ar valdybos neva padarytos klaidos ar prašoma leisti atsakyti į jau spausdintus atsakymus, ir jis mano, kad jų paskelbimas neatneš naudos. Atrodo, vienas tų laiškų buvo Barėno pasisakymas, kurį apie tą metą išspausdino *Dirva*. Kartu su juo buvo išspausdintas ir Jono Lekešio *Europos lietuvių* aptarimas”. DBLS-LNB kartais imasi drastiškų priemonių. Kai į valdybą pateko Jūraitė, tai pasirūpino, kad tuoj būtų parduoti tie neseniai pirktieji Freeland gatvėje Lietuvių namai-viešbutėlis. Valdyba jai davė leidimą, ir šast bast parduota. Keletas veikėjų priėjo nuomonės, kad neteisėtai parduota, ir ryžosi reikalauti, kad namai būtų atpirkti. V. Jūraitė pasikvietė advokatą, kuris pradėjo tuos nepatenkintuosius

šokdinti. Advokatas sakė, kad Jūraitė yra teisininkė, ir negali būti, kad ji neteisingai būtų padariusi. Jis pareikalavo, kad jie per laikraštį atšauktų savo nuomonę, atsiprašytų Jūraitę ir dar sumokėtų jam atlyginimą. Vėliau tą atsitikimą užtušiodama valdyba iš DBLS kasos grąžino jiems po tūkstantį svarų. 2000 m. DBLS pirm. V. Gasperienė Tarybai praneša, kad kitais metais *Europos lietuvis* vėl bus savaitinis, bet taip neatsitiko. Net ir tas mėnesinis darėsi vis didesnis šlubis. Skelbta, kad 2003 m. jis turi tik 260 prenumeratorių.

NAMELIAI MŪSŲ BRANGŪS...

Galėtume ir pratesti tos dainos posmelį, kad mums visur patogų, bet niekur nėra tiek laimės, kiek po jūsų stogu.

Iš tikro svetur turėjo būti mums visiems patogų ir be

RENGINIŲ KALENDORIUS

GEGUŽĖS 30 d. 8:30 v.r. Prisiminimo dienos (Memorial Day) apeigos, Mišios ir pusryčiai. Rengia katalikų karo veteranų 613-asis postas Šv. Jurgio parapijoje.

BIRŽELIO 12 d., sekmadienį, 3:00 val. p.p. **Tragiškojo birželio** (1941) paminėjimas ir ekumeninės pamaldos už žuvusius ir nukankintus lietuvius, latvius ir estus, Dievo Motinos bažnyčioje. Rengia *Clevelando Baltiečių Komitetas*.

BIRŽELIO 19 d. 11:30 Tėvų dienos priešpiečiai Šv. Jurgio parapijos salėje.

RUGPJŪČIO 14 d., sekmadienį 12 val., Lietuvių klubo tradicinis pokylis Amerikos italų vietovėje, 29717 Euclid Ave, Wickliffe, OH.

RUGSĖJO 11 d. 11:30 v. ryto Šv. Jurgio parapijos gegužinė parapijos sodyboje.

LAPKRIČIO 13 d. nuo 11:30 iki 3:30 v.p.p. Šv. Jurgio parapijos Rudens šventė.

Mirties pranešimas

Pranešu, kad mano mieliausias tėvelis,

KAROLIS MILKOVAITIS,

mirė, gegužės 5 d. po trumpos ligos. Palaidotas gegužės 11 d. Jis džiaugiasi su žmona, Elenute, ir mano mamyte danguje.

Margarita Milkovaitytė Gorski

Amžinybėn iškeliavusiam

**A.† A.
JONUI PETRONIUI,**

drauge liūdėdami užuojautą reiškiame Vėlionio žmonai JULIJAI, sūnui DAINIUI ir dukrai DAINAI, jų šeimoms ir kitiems artimiesiems.

DIRVA – VILTIES D-JA

Artimam bičiuliui

JONUI PETRONIUI

Užbaigus šios žemės kelionę, nuoširdžiai užjaučiu mielą jo žmoną JULIJĄ, sūnų DAINIŲ su žmona NIDA, dukrą DAINĄ, jos vyrą VIRGILIJŲ ir jų dukreles, NINUTĘ ir JULYTEŲ bei kitus artimuosius. Liūdžiū drauge su Jumis.

Rūta Sakienė

Mirus mūsų skyriaus nariui, dažnam mūsų rengiamų minėjimų prelegentui, žurnalistui, rašytojui, visuomenės veikėjui

**A.† A.
KAROLIUI
MILKOVAIČIUI,**

drauge liūdėdami, užuojautą reiškiame Vėlionio dukrai RITAI GORSKY ir jos šeimai, bei kitiems artimiesiems.

*ALT S-gos Los Angeles skyriaus
Valdyba ir nariai*

IVAIRIANYBĖS

MOKSLO ŽURNALĖ IR LIETUVIŠKOS PAVARDĖS

JAV leidžiamas žurnalas, kuris vadinasi “Science” (“Mokslas”) 2005 m. sausio mėnesio laidoje paskelbė grupės mokslininkų darbo mintis. Tame straipsnyje pristatomas nustatytas sudėtingas fotosintezės saviregulavimo mechanizmas.

To darbo išvadas paskelbė bendra Kalifornijos universiteto Berkeley mieste ir toje pačioje vietovėje esančios Lawrence Nacionalinės laboratorijos mokslininkų grupė. Mums yra įdomu, jog šioje grupėje darbuosi ir du lietuviai mokslo vyrai – dr. Donatas Zigmantas ir Vilniaus universiteto teorinės fizikos katedros prof. Leonas Valkūnas.

Kaip rašo Vilniuje leidžiamas laikraštis *Mokslo Lietuva*, prof. L. Valkūnas jau keli dešimtmečiai mokslinėse grupėse Vilniaus universitete nagrinėja fotosintezės fizikinius vyksmus – šviesos sugertyn, energijos pernašą, krūvininkų atskyrimą fotosintezinėse struktūrose.

Lietuvos mokslininkų leidinyje minima, kad prieš keletą metų Berkeley buvo atrastas specialus baltymas, kuris yra tiesiogiai susijęs su fotosintezės saviregulavimu. Todėl vienas iš L. Valkūno projektų, vykstant į Berkeley pagal Fulbright programą, buvo skirtas fotosintezės saviregulavimo mechanizmo tyrimams.

“Vilniaus universiteto mokslininkui teko suformuluoti dinaminčius modelius bei atlikti reikiamus modelinius skaičiavimus. Visi šie tyrimai leido vienareikšmiškai nu-

statyti fotosintezės saviregulavimo veikimo mechanizmą. Šis mokslininkų darbo rezultatas atskleidė plačias

perspektyvas plėtojant tyrimus, susijusius su dirbtine fotosinteze”.

Edvardas Šulaitis

Labai laukiam

NAUJŲ DIRVOS SKAITYTOJŲ

Visi išeivijos lietuviškieji laikraščiai susirūpinę, kad metai iš metų prenumeratorių skaičius mažėja. Vyresnieji pamažu išmiršta, akių ir kitų sunkių ligų kankinami nebegali skaityti, o jaunieji, kad ir labai raginami, nuo lietuviško laikraščio tolsta.

Sunkiau ir sunkiau su naujų, pajėgių bendradarbių telkimu. Sunkiau ir su redaktorinio darbo mokančių suradimu.

Lietuviškieji laikraščiai vien iš prenumeratos mokesčių išsiversti negali. Skelbimų, kurie išlaiko šio krašto angliškuosius laikraščius, tautybių leidiniai mažiau begauna. *Dirvai* tik nuolatinių skaitytojų siunčiamos aukos padeda galą su galu sudurti ir laukti kas bus kitais metais.

Vilties Draugijos valdyba – *Dirvos* leidėjai visas tas bėdas apsvarsčiusi nutarė, nuo dabar iki 2005 m. birželio 7 d. praveisti naujų skaitytojų telkimo vaju.

Nauji skaitytojai, kurie patys užsisakys ar artimieji jiems užsakys, už *Dirvą* metams (JAV ir Kanadoj) moka tik 40.00 dol.

Mieli, ilgamečiai *Dirvos* skaitytojai, rėmėjai ir lietuviškos spaudos mylėtojai, talkinkite mums. Užprenumeruokite *Dirvą* savo artimiesiems ne tik čia, Amerikoje, bet ir Lietuvoje ar kur kitur gyvenantiems oro paštu 115.00 dol.

Jei žinote asmenų, Jūsų kaimynystėje ar ir toliau gyvenančių (JAV ar Kanadoje), kurie *Dirvos* neskaito, atsiųskite jų adresus. Mes jiems pabandysime *Dirvą* kurį laiką siųsti nemokamai, kad jie pilnai su laikraščiu susipažintų ir jį pamėgtų.

Taip, bendromis jėgomis, per ilgesnį laiką, gal sutelksime kelis šimtus naujų *Dirvos* skaitytojų ir tuo žymiai palengvinsime *Dirvos* tolimesnį leidimą. Padėkite mums tą *Dirvos* stiprinimą atlikti be dejavimų ir verkimo, o su geros pagalbos draugiška talka.

Čia, šio pranešimo pabaigoje, spausdiname atkarpą, kurią lengva iškirpti, užpildyti ir mums atsiųsti.

Dirvos leidėjai

Pavardė ir vardas _____

Nr. ir gatvė _____

Miestas _____ Valstybė _____ Zip _____

Tel. numeris _____

Jei siūlote Dirvą siųsti susipažinimui, įrašykite siūlomą adresą:

Pavardė ir vardas _____

Nr. ir gatvė _____

Miestas _____ Valstybė _____ Zip _____

Dviračių žygio, įvykusio 2005 m. gegužės 7 d., skirto paminėti Lietuvos įstojimo į Europos Sąjungą pirmąsias metines, dalyviai Europos geografiniame centre.

Rimvydo Petkevičiaus nuotr.

SPORTO ŽINIOS

“LITUANICOS” FUTBOLININKŲ PERGALĖ

Gegužės 1 d. popietę “Lituanicos” futbolininkai iš prie Wisconsin valstijos esančio Lake Villa miestelio sugrįžo su trimis pirmenybiniais taškais, kuomet lietuviai ten esančioje “Serbian Center” aikštėje įveikė lenkų “Eagles” 3-2.

Tai buvo trečioji mūsų žmonių pergalė iš eilės “Metropolitan” lygos “Major” diviziono pirmenybėse šio pavasario rate. Reikia pažymėti, jog rudens rate lietuviai per 9 rungtynes pelnė tik du laimėjimus, nors tada net 5 kartus sužaidė lygiomis.

Labai šaltą, o taip pat vėjotą popietę “Lituanicos” vyrai jau pirmame kėlinyje vedė 2-0 savo naudai. Pirmasis įvartis krito 20-ą žaidimo minutę, kuomet Mindaugas Palaima gražiu šūviu ženklino 1-0. Netrukus po to, greitas Linas Jakovlevas, po Algirdo Zamalaičio padavimo iš krašto, su galva pridėjo ir antrąjį.

Po pertraukos varžovai

LIETUVIAI KREPŠININKAI “PASAULIO” JAUNIMO EKIPOJE

Balandžio 9 d. vakarą sporto mėgėjai visoje Amerikoje televizorių ekranuose galėjo matyti gana įdomias ir retas rungtynes, kurios vadinosi “Nike Hoop Summit” vardu Memphis miesto FedExForum arenoje įvyko susitikimas tarp perspektyviausių JAV gimnazijas baigusiujų ir pasaulio jaunųjų krepšininkų. Laimėjimą sunkiai išplėšė amerikiečiai, kurie “pasaulio” rinktinę įveikė 106-96.

Šios rungtynės mums yra įdomios tuo, kad “pasaulio” rinktinėje, šalia žaidėjų iš Prancūzijos, Graikijos, Australijos, Turkijos, Kanados bei kitų šalių, matėsi ir du lietuviai. Tai Amerikoje 2 metus studijuojantis ir šiemet gimnaziją čia baigiantis 18-metis Martynas Pocius bei kaunietis, 17 metų amžiaus “Žalgirio” auklėtinis, Vilmentas Dilys. Jie abu kartu surinko 27 taškus.

Rungtynių “žvaigždė” galima vadinti Pocių iš New Hampshire valstijoje esančios Holderness mokyklos, kuris buvo rezultatyviausias pasaulio rinktinėje. Jis per 25 aikštelėje praleistas minutes sumetė net 20 taškų (jo baudų mėtymas buvo fantastiškas – šešios iš

įstengė pasekmę sušvelninti 1-2. Tačiau po 5 minučių Nidijus Puškorius, prasiveržęs pro lenkų gynybą ir atsidūręs vienas prieš vartininką, padarė 3-1. Atrodė, kad tokiu rezultatu baigsis šis susitikimas, bet lenkai netikėtai prieš pat baigminį teisėjų švilpuką dar kartą pasekmę sušvelnino, nes lietuvių gynimas sužaidė gana neapdairiai. Tačiau šis įvartis mažai ką reiškė, nes mūsų vyrams atiteko visi trys taškai. O lenkų žaidėjai atrodė nusiminę, nes jie dabar turi pasitenkinti 6-ja vieta iš 10 komandų. Žinant, kad “Eagles” ne kartą yra sugriebę čempionų vardą, tokia padėtis lentelėje neteikia komandai daug vilčių prasimušti į lyderių pozicijas.

“Lituanica” po 12 rungtynių turi 20 taškų ir stovi trečioje vietoje. Pirmoje eina “Sockets” ekipa su 23 taškais, o antroje – “Schwaben” – su 22.

šešių), o taip pat atkovojo 4 kamuolius. Jauniausias komandoje Dilys tebežaidė 14 minučių, bet vis tiek sugebėjo pelnyti 7 taškus. Amerikiečių ekipoje rezultatyviausias buvo Taylor Hansbrough, kurio sąskaitoje 31 taškas. M.Pocius jau yra priimtas į vieną geriausių Amerikoje – Duke universitetą, kurio krepšinio ekipa yra laimėjusi JAV studentų pirmenybes, o šiemet irgi gana gerai užsirekomendavo. Jis šiame universitete turės nemažas galimybes tobulėti ir krepšinyje.

“Pasaulio” rinktinėi vadovavo australas Robert Beveridge, kuris treniravo Australijos ekipą, kuri 2003 m. Graikijoje laimėjo pasaulio jaunųjų pirmenybes. Tos pergalingos komandos narys aukštaūgis Andrew Bogurt, žaidęs už Utah universitetą JAV, šiomis dienomis gavo geriausiojo šio krašto studento krepšininko prizą ir žada rudenį žaisti NBA.

Anksčiau iš lietuvių tarpo “Hike Hoop Summit” varžybose, kurios jau vyksta aštuntąjį kartą, yra dalyvavęs tik vienas lietuvis, Darius Songaila, kuris irgi gimnaziją baigė JAV, o tada studijavo garsioje krepšinio

LIETUVIŲ GOLFO TURNYRAS

Šių metų tradicinis lietuvių golfo turnyras Floridoje buvo gausus dalyviais – jame žaidė apie 70 baltojo kamuoliuko entuziastų, jų tarpe nemažai ir čikagiečių. Kaip mums pasakojo iš Čikagos ten nuvykęs Vytas Vaitkus, buvo paskirta net 17 pirmosios vietos prizų įvairaus amžiaus ir skirtingų sričių nugalėtojams. Dvi pirmąsias vietas iškovojo ir Vyto žmona Aldona Vaitkienė, kuri dažniausiai pasižymi lietuvių golfo žaidynėse, o jų metų bėgyje yra rengiama Čikagoje bei kituose miestuose, jau neskaitant Floridos. Atrodo, kad susidomėjimas golfu sparčiai auga. Čikagos Lietuvių Golfo klubui priklauso apie 100 žmonių.

MINDAUGAS PUKŠTAS VAŠINGTONO BĖGIME

Iš Lietuvos atvykęs bėgikas Mindaugas Pukštas dalyvavo metiniame 10 mylių bėgime Amerikos sostinės Vašingtono gatvėmis. Jis čia pasirodė gana gerai ir iš daugiau negu 4 tūkstančių vyrų bėgikų užėmė 13-ją vietą.

pasaulyje – Wake Forest universitete, o dabar NBA profesionalų lygai priklausančiam Sacramento “Kings” klube.

Edvardas Šulaitis

Jeigu planuojate pirkti arba parduoti namą, prieš priimdami galutinį sprendimą apsilankykite šiose interneto svetainėse, arba paskambinkit

LINUI MULIOLIUI - 216-387-3204

linas@fixlerrealty.com

www.ClevelandHousingMarket.com
www.LyndhurstOhioHomes.com
www.Euclid-Homes.com
www.Richmond-Heights-Homes.com
www.MayfieldHomes.net
www.Pepper-Pike-Homes.com
www.SouthEuclidHomes.com
www.Beachwood-Ohio-Homes.com
www.FixlerRealty.com

Fixler Realty Group, Inc.
Linus Muliolis - Mob. Tel. - 216-387-3204

P.S. TIRE Inc.

Complete Front End Service

481-5397

New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts, Mufflers, lube oil and Filter

• Buy any 4 tires and receive a P.S. Tire hat!

OPEN

Mon.-Fri.: 8 am to 6 pm

Sat.: 8 am to 4 pm

866 E. 200 th St.

Cleveland, Oh. 44119

Paul Stefanac

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119

36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095

Telefonas: (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsina, teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

TAUPA

LITHUANIAN CREDIT UNION

SAVI PAS SAVUS KVIEČIAME VISUS Į TAUPĄ

Telefonas (216) 481-6677; El. paštas TAUPA@AOL.COM
767 EAST 185th Street CLEVELAND, OHIO 44119

DARBO VALANDOS :

Antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį 9:00 v.r. - 4:00 p.p.

Penktadienį 9:00 v.r. - 6:00 p.p.

Šeštadienį 9:00 v.r. - 12:00 p.p.

Sekmadienį 11:00 v.r. - 12:00 p.p.

KIEKVIENTA TAUPOMOJI SĄSKAITA IKI \$100,000 YRA APDRAUSTA (NCUA)